Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 231 (1231) ♦ Четвер, 7 грудня 1995 року ♦ Ціна договірна

Носив вовк овець – понесли вже й вовка?

Уряд України вживає заходів для повернення з-за кордону незаконно вивезених валютних цінностей

В уряді України провадиться робота щодо підготовки угод з низкою держав про взаємну правову допомогу з повернення в Україну валютних цінностей, які незаконно містяться за кордоном.

Про це агентство «Інтерфакс-Україна» повідомили у прес-службі Кабінету міністрів.

У вівторок це питання розглянула Комісія з питань повернення в Україну валютних цінностей. Головував на засіданні віце-прем'єр країни Василь Дурдинець.

На засіданні зазначалося, що протягом 11 місяців цього року до українських та іноземних суб'єктів підприємницької діяльності застосовано 420 санкцій за незаконне зберігання валюти за кордоном (у 1994 році — 42 санкції) на суму 7,3 трлн. крб.

Тимчасово зупинено діяльність 113 українських суб'єктів підприємництва.

Правоохоронні органи України розслідують 80 кримінальних справ про приховування валютної виручки. Під час розслідування цих справ встановлено, що за межами країни незаконно міститься 55,3 млн. доларів та 3 млрд. російських рублів. Державі повернено 3.908 тис. доларів та 460 млн. рублів.

З початку 1993 року в Україні введено кримінальну відповідальність за приховування валютної виручки й відкриття валютних рахунків за межами країни без дозволу Нацбанку як для фізичних, так і для юридичних осіб. Валютною виручкою вважається також доход, одержаний у Росії та інших країнах «близького» зарубіжжя.

«ШОВКОВИЙ ШЛЯХ» ДО ДОБРОБУТУ

Президент України Леонід Кучма продовжив зустрічі з керівниками Китайської Народної Республіки. Як повідомляє Укрінформ, у другій половині дня він мав розмову з Прем'єром Держради КНР Лі Пеном. Під час розмови Леонід Кучма зазначив, що українсько-китайські відносини розвиваються в усіх галузях по висхідній лінії.

(Закінчення на 2-й стор.).

Енергозбереженого і Бог береже

ЕНЕРГЕТИЧНА криза 70-х років змусила людство вдатися до енергозбережних технологій. Як мовиться, не було б щастя, та нещастя помогло: більшість країн світу за досить короткий час зуміла суттєво зменшити рівень енергоспоживання, збільшивши при цьому виробництво. Скажімо, у Данії за практично незмінних витрат енергії обсяги виробництва зросли на 50 відсотків. Натомість у колишньому СРСР енергетична криза майже не відчувалася, бо саме на той час припадають відкриття найбільших нафтових та газових родовищ у Західному Сибіру. Відтак у нас продовжувала формуватися марнотратна економіка. Із наслідками такої політики ми зіткнулися сьогодні: порівняно з розвиненими країнами у нас витрачається в кілька разів більше енергії на виготовлення тієї ж кількості продукції. Думаю, наша проблема не в грошах: головне — перебороти нерозуміння самої проблеми. Тобто, не заперечуючи, що для впровадження довгострокових проектів потрібні чималі гроші, маємо звернути свої помисли до першочергових заходів. Адже, як свідчить дослідження, ми могли б уже сьогодні заощаджувати до 30 відсотків енергії, майже нічого при цьому не вкладаючи. До яких втрат, здавалося б, може призвести відкритість теплотрас? Нещодавно у рамках програми TACIC було проаналізовано енерговитрати 18 підприємств і виявилося, що внаслідок недостатньої термоізоляції на кожному підприємстві в середньому за рік марнується кількість енергії, що еквівалентна одному мільйонові кубометрів газу. Але ж технологія ліквідації цих втрат проста і стара, як світ: береться ізоляційний матеріал... А далі, як мовиться, справа техніки. Та ми продовжуємо говорити про глобальні програми, і, як наслідок, лише близько 50 відсотків енергії використовується на виробничі потреби. Тому ще раз наголошую: до 30 відсотків втраченого ми могли б зберегти, застосувавши просту, якщо не примітивну, технологію, котра полягає у закопачуванні всіх дірок та щілин у трубопроводах, приміщеннях, холодильних камерах, печах. Цей перелік може продовжити кожен, озирнувшись довкола.

(Інші матеріали на цю ж тему читайте на 11-й стор.)

«Укргазпром» вимагає приватизації

За повідомленням агентства «Інтерфакс-Україна», колектив АТ «Укргазпром» має намір здійснити акцію протесту, вимагаючи продовження процесу приватизації їхнього підприємства.

З такою заявою виступили представники «Укргазпрому» у вівторок на першому з'їзді профспілки працівників нафтової і газової промисловості України, що триває в Києві. Робітники «Укргазпрому» мають намір тимчасово припинити видобуток нафти і газу, зменшити тиск у магістральних газопроводах та міських мережах, передовсім Києва.

Представники «Укргазпрому» вимагають скасувати постанову Верховної Ради України від 19 вересня 1995 року, в якій парламент розширив список підприємств нафтогазової промисловості, що не підлягають приватизації, і постанову парламенту України від 2 листопада 1995 року про перевірку законності приватизації об'єктів галузі.

Спеціальний кореспондент «Голосу України» Валентина ПИСАНСЬКА передає з Варшави

Київ — Варшава: нові акценти

Закінчився робочий візит Голови Верховної Ради України Олександра Мороза в Польщу

Польща для нас — стратегічний партнер, — відзначив Олександр Мороз. І це не тільки нами визначено, а й Богом. У наших народів непроста історія, тож парламенти обох країн покликані виробити таку правову базу відносин, за якої навіть чиїсь необережні кроки в політиці не могли б викликати будь-яких непорозумінь.

Парламентарії знайшли спільний інтерес і за межами своїх країн — у колишній Югославії, де розпочалася відбудова зруйнованого війною господарства. Одержати замовлення під проекти прагнуть і Польща, і Україна, які мають чималі збитки від наслідків економічних санкцій, свого часу застосованих до цієї країни.

(Закінчення на 2-й стор.)

Ліки завжди гіркі. Та без них не одужаєш

Розмова Прем'єр-міністра Євгена МАРЧУКА з головним редактором «Голосу України» Сергієм ПРАВДЕНКОМ

—Євгене Кириловичу, у програмі уряду йдеться про збільшення бюджетних надходжень у 1996 році. Звідки? За рахунок чого? Податки? Виробник і так обкладений ними з усіх боків...

—Під час зустрічей Президента з виробничниками Харкова, Івано-Франківська, інших регіонів вони просили не грошей, а просили, щоб не міняти податкові правила, дати можливість працювати за стабільною податковою схемою. Певні зміни стосуватимуться лише лікеро-горілчаних виробів, цигарок. В бюджеті закладається дефіцит в шість відсотків. Це — 427 трильйонів крб. Закладаються беземісійні джерела покриття дефіциту. 170 трильйонів — зовнішня допомога, 150 — цінні папери уряду, 107 — кредити Національного банку. Тобто в основному беземісійне покриття. Що таке цінні папери уряду? Мова йде про необхідність розгортання фондового ринку, по суті облігацій, які уряд продає. Людина, яка їх купить, матиме прибуток. Якщо людина повертає ці цінні папери, то вона отримує свої гроші з прибутком. Це механізм залучення коштів в економіку, в тому числі і коштів тіньової економіки. Звичайно, це дуже схематичне пояснення.

(Закінчення на 3—4-й стор.).

У номер

Київ—Варшава: нові акценти

(Початок на 1-й стор.)

Нові перспективи відкриваються і в економічній галузі. Цікаво, що під час двосторонніх зустрічей мова не йшла про якісь перешкоди у співпраці, бо їх, з'ясувалося, немає. Питання стоїть лише про врегулювання проблем на законодавчому рівні. Як повідомив Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Польща Петро Сардачук, за статистикою дев'яти місяців взаємний торговельний оборот між нашими країнами становить 800 млн. доларів (торік — 500 млн.), а до кінця року він зросте до 1 млрд. доларів: польські товари і послуги знайшли свою нішу на українському ринку, а українські — на польському. І хоч можливості ще далеко не вичерпані, але цей факт приємно усвідомлювати ще й тому, що за рік, який минув з часу минулорічного візиту Олександра Мороза до Польщі, реалізовано чимало задуманих тоді проектів.

Якщо ж говорити про нові акценти, які з'явилися в ході цих зустрічей, то це, безумовно, єдність поглядів обох сторін щодо зростання ролі парламентів і парламентаризму в державотворенні і розбудові демократії на європейському континенті. На цьому питанні наголошувалося і в дискусіях учорашнього засідання глав парламентів країн — членів Центрально- Європейської Ініціативи. Серед іншого вони обговорювали також питання статусу асоційованих членів Європейського Союзу, що надзвичайно важливо для нашої країни.

Олександр Мороз узяв участь у роботі засідання представників країн — членів ЦЄІ як спеціально запрошений гість.

«Шовковий шлях» до добробуту

(Початок на 1-й стор.)

Рівень проведених українсько-китайських переговорів та їх атмосфера дають підставу вважати, що вони були дуже успішними. Про це пізніше заявив Президент України Леонід Кучма на прес-конференції для китайських і зарубіжних журналістів.

Відповідаючи на запитання про використання досвіду Китаю в реформуванні української економіки, Леонід Кучма зазначив, що до цього досвіду треба було б придивитися набагато раніше, щоб не вчитися на власних помилках. Хоч і сьогодні в КНР можна запозичити багато корисного і конструктивного. Насамперед, це рух від малого до великого, створення спеціальних економічних зон, приватна ініціатива в сільському господарстві тощо. З кожним днем держава все менше втручається в економіку, але це не означає, що вона повністю відпустила віжки. Такий еволюційний шлях розвитку дуже правильний, підкреслив Президент України.

Найважливішим документом, який відкриває широкий шлях для економічного і політичного співробітництва, назвав Леонід Кучма Декларацію про розвиток і поглиблення відносин дружби і співробітництва між Україною і Китайською Народною Республікою, підписану в ході нинішнього візиту. Він дав також високу оцінку іншим досягнутим угодам.

6 грудня Президент України Леонід Кучма відбув в поїздку по країні. Маршрутом візиту передбачено відвідання міста Циндао і провінції Хайнань.

Триває розподіл флоту

На підставі останніх Сочинських домовленостей Військово-Морські сили України приймають об'єкти ЧФ, розташовані у Криму.

На запитання журналістів, яким буде майбутнє українського флоту, віце-адмірал Володимир Безкоровайний відповів, що, виходячи з мирної політики України та положень воєнної доктрини, нам не потрібні надто великі кораблі, котрі вирішують стратегічні завдання у Світовому океані. Основним класом корабля буде «Корвет» з універсальним комплексом ударної зенітної та протичовнової зброї. Залишаться, звичайно, десантні кораблі та протичовнова авіація. Після розподілу ЧФ ВМС України матимуть близько 170 кораблів та суден різного класу.

На варті незалежності

Напередодні 4-ї річниці Збройних Сил України було підбито підсумки всеукраїнського творчого конкурсу «На варті незалежності», який проводили прес-служба Міністерства оборони та Спілка журналістів України.

За краще висвітлення військово-патріотичної проблематики в засобах масової інформації багатьом журналістам було вручено премії міністром оборони Валерієм Шмаровим. Серед нагороджених персональною премією і наш колега — фотокореспондент Олександр КЛИМЕНКО. Вітаємо!

Парламентська хроніка

Варто обходитись без протистояння

Денне засідання 5 грудня

Те, що сесійне засідання не відбудеться, колеги- журналісти прогнозували напередодні: всім було відомо, що першим пунктом на розгляд сесії винесено питання про приєднання України до Міжпарламентської асамблеї СНД.

Отож, допоки перший заступник Голови Верховної Ради Олександр Ткаченко зачитував депутатські запити, у залі зареєструвалося лише 257 народних обранців. Тричі у різних варіаціях намагалося керівництво ВР провести реєстрацію і жодного разу не вдалося отримати цифру 278 — саме стільки потрібно депутатів, щоб сесія була правомочною.

Після невеликої перерви першим слово отримав лідер комуністичної фракції Петро Симоненко. Опісля його виступу на зал хоч і накочувалися хвилі емоцій, але, слава Богу, цього разу обійшлося без хапання за грудки. А після виступу колишнього Голови ВР Івана Плюща сесія прийняла рішення працювати в комісіях.

Схоже, що відсутність Олександра Мороза заважає парламентаріям знайти розумний баланс у розгляді питань для високопродуктивної роботи.

Лишається сподіватися, що в цей напружений період, коли потрібне законодавче оформлення програми діяльності уряду, а ще — повноцінний бюджет на наступний рік, подібні питання, які спричиняють протистояння депутатів, на розгляд сесії виноситися більше не будуть.

Володимир КОРОЛЮК.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У КОМІСІЯХ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

На виїзному засіданні Комісії з питань паливно- енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку розглянуто стан виконання Закону «Про транспорт» в Одесі та області.

Керівники автомобільного, авіаційного, залізничного і морського, зокрема, зауважили, що на ефективності виконання вимог цього закону негативно позначилося те, що й досі в країні не існує національної програми розвитку транспорту. Не розроблено й необхідних підзаконних актів, у тому числі й таких вкрай важливих, як статути автомобільного, залізничного, авіаційного та морського транспорту, положення про координаційні комітети роботи транспортного комплексу та інші.

Зазначалося, що не виконуються вимоги закону стосовно надання транспортних послуг шляхом укладення державних контрактів, замовлень та договорів на перевезення пасажирів і вантажів з урахуванням економічної ефективності провідних можливостей транспорту.

Виявлено багато недоліків у ліцензуванні окремих видів діяльності в транспортній галузі. Не вирішуються питання пільгового кредитування, звільнення транспортних підприємств від певних податків. А саме: морського транспорту — від шляхових зборів, залізничним та дорожнім господарствам — від податків на землю тощо.

Не виконуються окремі вимоги Закону «Про транспорт». Зокрема, в ньому передбачено, що рівень тарифів на транспорті визначається відповідно до нормативних витрат на одиницю транспортної роботи, рівня рентабельності та оплати податків, а розрахунки із споживачами послуг транспорту загального користування мають проводитися згідно з чинними тарифами без акценту. Однак Національний банк України це питання не врегулював. У країні не існує єдиної державної тарифної політики, що призводить до зменшення обсягів перевезень.

На виїзному засіданні Комісії наголошувалося, що органи місцевої влади Одещини, керівники транспортних підприємств проводили певну організаторську роботу щодо виконання вимог закону. Приміром, робота транспортного комплексу розглядалася на засіданні місцевих Рад народних депутатів. Однак державне управління в транспортній галузі здійснюється не повною мірою. Незважаючи на наявність на території області багатогалузевого транспортного комплексу, в Одеській обласній Раді народних депутатів вирішення питань, пов'язаних з роботою транспорту, покладено на постійну депутатську Комісію з питань будівництва та інвестицій. Тому не дивно, що проблеми розвитку транспортного комплексу недостатньо розглядалися виконавчими комітетами.

Вивчивши ситуацію, члени Комісії з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту і зв'язку рекомендували обласній державній адміністрації проаналізувати роботу місцевих Рад народних депутатів, виконавчих органів, підприємств і організацій відносно виконання Закону України «Про транспорт». Вирішити питання щодо створення постійної депутатської комісії з питань роботи транспорту та зв'язку. Кабінету Міністрів України рекомендовано вжити невідкладних заходів стосовно розробки підзаконних актів, передбачених законом, і внести на розгляд Верховної Ради проект національної програми розвитку транспортної галузі.

Наголошувалося на необхідності посилити роботу з боку Міністерства транспорту по впровадженню Закону «Про транспорт». Ухвалено й інші пропозиції щодо вдосконалення роботи транспортної галузі.

Прес-служба Верховної Ради України.

Проект бюджету є. Депутати мають ознайомитися з ним

На початку засідання трьох постійних комісій Верховної Ради — з питань законності і правопорядку, з питань оборони і державної безпеки та у закордонних справах і зв'язках з СНД, де мали розглядати проект бюджету, з'ясувалося, що не всі депутати встигли отримати цей документ і ознайомитися з його текстом. Окрім того, на засідання не прийшли усі запрошені представники уряду, зокрема, не було нікого від Міністерства оборони, Держкомкордону й інших. Після певних дебатів вирішили перенести засідання на понеділок.

Анатолій БЕНЬ.

Заява депутатської групи «Центр»

Укотре внесенням на розгляд питання про приєднання до Угоди про Міжпарламентську асамблею держав—учасниць СНД, що належить до надзвичайно політизованих питань, було заблоковано роботу Верховної Ради України.

Це робиться в час максимального напруження, що склалося в суспільстві. Єдиним виходом із цього становища може бути тільки скоординована робота Верховної Ради України і Кабінету міністрів України в плані виконання Державної програми виходу з кризи, прийняття Державного бюджету на 1996 рік, блоку основних економічних законопроектів. Тільки це може забезпечити реальний соціальний захист пенсіонерів, інвалідів, молоді. Саме для цього було прийнято Постанову Президії Верховної Ради України і Кабінету міністрів України, яка містить перелік найважливіших соціально-економічних законопроектів, що мають бути прийняті першочергово.

Депутатська група «Центр» закликає всіх депутатів підтримати саме такий напрям роботи Верховної Ради України. Ми мусимо дотримуватися чинного законодавства України, яке вимагає від Верховної Ради України після подання Президентом проекту Державного бюджету займатися виняткою ним, відклавши всі інші питання, не пов'язані з розглядом та прийняттям бюджету.

Депутатська група «Центр» завжди стояла на позиції якнайширшого рівноправного та взаємовигідного співробітництва з усіма країнами світу, і насамперед з країнами СНД. Розширення зв'язків має здійснюватися на основі узгодженої позиції всіх депутатських груп і фракцій, спільної позиції Верховної Ради України і Кабінету міністрів України. Лише такий шлях принесе Україні ефективну співпрацю з Міжпарламентською асамблеєю СНД та іншими країнами світу, надасть їй заслуженого міжнародного авторитету.

Заява народних депутатів України про створення депутатського об'єднання «Наука України»

У законотворчій діяльності завжди в тій чи тій формі присутні проблеми науки, техніки та освіти. Але, незважаючи на загальні гасла, що наука є пріоритетом у державній політиці, «пріоритет» цей не знаходить адекватної підтримки. Замість обсягів фінансування в 1,7% ВВП, які передбачалися на науку, вона зараз отримує ледь третину від обіцяного. Існуюча податкова система не забезпечує умов нормального функціонування науки, не створює економічних важелів для впровадження нових технологій. Для розв'язання цих проблем прийнято чимало законів, однак вони не виконуються — навпаки, є намагання їх ревізувати. Стан науки в академічному, вузівському, галузевому, оборонному секторах сьогодні вже перейшов межі критичного.

Загубити потенціал науки — означає відкинути розвиток України на десятиріччя, завдати їй таких необоротних втрат, коли вже Україна взагалі опиниться на узбіччі цивілізації.

Виголошена у жовтні 1994 року Програма Президента України, як і Програма дій Кабінету міністрів вбачають майбутнє нашої держави як країни високорозвиненої, з соціально захищеним населенням. Але про який соціальний захист можна говорити без конкурентоспроможної промисловості, що базується на новітніх наукових результатах та високому рівні освіти. Потрібно врешті переходити від формальних закликів до обгрунтованих дій і зробити науку, технологію та освіту справжніми пріоритетами в політиці України.

Піклуючись про стан науки, технологій і освіти в Україні, **вважаючи**, що шлях до справді могутньої і цивілізованої держави, до зростання національної самосвідомості лежить лише через підтримку та розвиток науки, технології та освіти; **враховуючи** те, що наука проголошується пріоритетом у програмах та заявах практично всіх партій, груп та фракцій, що і є конструктивним фактором об'єднання на цій платформі людей з різними політичними поглядами, **ми створили** міжфракційне депутатське об'єднання «Наука України».

М.Азаров, О.Бандурка, Ю.Болдирев, В.Буткевич, Н.Вітренко, Л.Глухівський, С.Гмиря, А.Голубченко, М.Горбатюк, В.Гошовська, М.Дудченко, О.Дьомін, В.Євдокимов, В.Ємельянов, М.Жулинський, Н.Карпачова, О.Карпов, Т.Кияк, М.Ковалко, В.Ковтунець, В.Костицький, М.Костицький, О.Кужель, О.Лавринович, В.Ландик, В.Лановий, А.Лобенко, Н.Марковська, В.Мусіяка, В.Мухін, С.Ніколаєнко, Б.Олійник, Б.Ольховський, Ю.Оробець, М.Павловський, В.Понеділко, І.Попеску, В.Семиноженко, О.Степанов, В.Стретович, В.Суслов, С.Терьохін, В.Чеботарьов, М.Чечетов, П.Швидкий, В.Шишкін, І.Юхновський, В.Яблонський.

Ліки завжди гіркі. Та без них не одужаєш

Розмова Прем'єр-міністра Євгена МАРЧУКА з головним редактором «Голосу України» Сергієм ПРАВДЕНКОМ

(Продовження. Початок на 1-й стор.).

—Але ж люди, багато разів обдурені, не довіряють державі.

—Треба ж цю довіру повертати, бодай поступово. В цьому році продано цінних паперів уряду на суму десь близько 20 трильйонів крб. Тобто ми вже почали залучати в економіку вільні беземісійні кошти. І не було випадку, щоб хоч по одній облігації не повернули кошти. Довіра до держави — проблема найперша і треба боротися за цю довіру.

—Мені особисто можете дати пораду, купувати цінні папери уряду?

—Можу. Я буду купувати також. Важливе питання — функціонування фондового ринку. Це власне торгівля цінними паперами. Спочатку їх купують комерційні банки, а потім за відповідною схемою — фізичні і юридичні особи. Це — вторинний ринок цінних паперів. Тут повинна діяти обов'язкова умова: у будь-який момент людина може реалізувати придбані цінні папери уряду і повернути свої гроші.

. Нам слід розгортати фондовий ринок. Ми сподіваємося також, що деякі законопроекти, які знаходяться у парламенті, будуть прийняті до кінця року. Наприклад, про державне регулювання виробництва спирту та алкогольних напоїв. Його прийняття забезпечить поповнення бюджету.

На майбутнє, можливо й на 1997 рік, ми спробуємо обійтися і без кредитів Національного банку. Хоча це буде важко. Найважливіше для нас — стримувати інфляцію, тому що вона підриває всякі ціни, зарплату, співвідношення, пропорції, курс і т. д.

—Євгене Кириловичу, Ви чудово знаєте, що високі податки посилюють пошук засобів уникати їх сплати. А оптимальні спонукають платити, ну хоча б для того, аби спокійно спати. І тоді зростає маса податку. А у нас держава наче аж підштовхує: хитруй, бо нічого тобі не лишиться.

—Зрозуміло, що треба йти шляхом оптимізації податку, досягти оптимуму, який би дозволяв розширювати виробництво продукції і забезпечував бюджетні сфери. Отож мудрість у тому, щоб знайти межу.

—Тобто, без перебільшення, золоту середину.

—Так, саме її. Мета нашої політики така: не ставки піднімати, а обсяги податку стимулювати. Ця робота має вестися синхронно з Верховною Радою. Законодавство — в її руках. Зараз є вісім законопроектів, які уряд у різний час направив до Верховної Ради. Вони там — на різних ступенях роботи. Ми зацікавлені, щоб вони були якнайшвидше прийняті, і, щоб податки не змінилися у бік підвищення. Чому зацікавлені? Бо зараз 37 відсотків доходної частини бюджету сформовано за нормами, які базуються на минулих нормативах, на законопроектах, які ще не прийняті. Знову наголошую — підвищити податки — означає остаточно підірвати довіру виробничника до держави. Кардинально й надовго проблему має вирішити податковий кодекс, перший його варіант вже розроблено. Мати цей кодекс — наша блакитна мрія.

—Отже, в кодексі має бути закладена довгострокова податкова стратегія, визначено межі, які й сам законодавець потім не зможе переходити. А для виробничника — чіткість перспективи?

—Саме так. До кінця цього року і на наступний рік правил гри не мінятимемо. А кодекс нам потрібен як єдиний податковий документ.

—Критики програми уряду зауважують, що вона спрямована на галузі і підгалузі, а не на купівельну спроможність населення. А купівельна спроможність здатна стимулювати торгівлю, яка, в свою чергу, піджене виробництво. І таким чином забезпечено певне пожвавлення. Що можете сказати про цю критику?

—Що попереду ставити: коня чи воза? Що таке купівельна спроможність населення? Це добра зарплата і пенсія. А що таке добра зарплата? Це вироблена продукція, дешева і багато.

—І, звичайно, значна питома вага зарплати в собівартості продукції.

—Це також. Але підтягувати купівельну спроможність можна тільки за рахунок підвищення ефективності виробництва.

Тут кореспондуються дві речі: матеріальне виробництво, підвищення його ефективності і, по ланцюгові — підвищення купівельної спроможності. У нас влітку був період, коли темп підвищення зарплати обігнав темп підвищення цін. Це була маніпуляція у сфері фонду споживання. Можу навести приклад з діяльності одного нафтопереробного заводу. Значну частину прибутку пустили не на здешевлення продукції, а на зарплату, не на розвиток підприємства. А завтра на якому обладнанні працювати доведеться? Якщо ти збільшуєш фонд споживання за рахунок зменшення обсягу продукції, зростання цін — то який же ти виробничник?! Ми такому «зростанню» кладемо край.

—Запитання з редакційної пошти. Багатьох наших читачів хвилює, як ми з Росії отримуємо газ. Хто його лічить? І де? Ми, коли приймаємо, чи Росія, коли відпускає. Тобто, де лічильник? Чи лягає інформація про надходження газу на стіл Прем'єр-міністра?

—Скільки надійшло, скільки спожито, скільки складає дефіцит, скільки витрачено на електростанціях у зв'язку з тим, що не має вугілля, мазуту. Все ж це покриваємо газом. Вся ця арифметика, буквально до кубометра, мені відома. Були й деякі маніпуляції, але внутрішні. Газ спожило підприємство, а показували, що спожило житлово-комунальне господарство. Бо ж населення держава дотує, продає йому газ дешевше, ніж він дійсно коштує.

—Раніше Україна продавала електроенергію за кордон. Десь на млрд. доларів щороку. А як тепер?

—Тепер не продаємо. Самим не вистачає. У вечірні години — дисбаланс. Споживачів включається більше, ніж є електроенергії. В національному диспетчерському центрі видно, коли це настає. У оператора є кілька механізмів, як цією ситуацією керувати. Бо якщо він не прийме правильне рішення, почне працювати автоматика. Почне сама виключати, щоб захистити, зокрема атомні електростанції, підтримувати там необхідний енергетичний рівень. Але окрім відключення є ще й автоматика. Автоматика включає гідроелектростанції. Це своєрідний акумулятор. Але дисбаланс буває таким, що не вистачає всіх додаткових гідроелектростанцій Дніпра. Тоді нас виручає енергосистема Росії. Вони нас підстраховують.

Найближчим часом поїду на будівництво Дністровської ГАЕС. Це буде гідроакумулююча електростанція. Вона, якщо ми введемо її наступного року, замінить нам дніпровський комплекс, бо вже зараз маємо з Дніпром проблеми. Велику ріку треба берегти. 35 мільйонів людей прив'язані по водозабезпеченню до Дніпра.

—Тобто хоча б у перспективі Україна зможе відмовитись від того жахливого «підкорення природи», усобленого в гідростанціях, які скували Дніпро й дихнути йому не дають?

— Обов'язково введемо Дністровську ГАЕС. Ми підписали у Сполучених Штатах угоду із Світовим банком. Для нас вигідний кредит для реабілітації гідроелектростанцій. Але фінансування почнеться з 1997 року. Я просив голову Світового банку, щоб перенесли фінансування Дністровської ГАЕС вже на наступний, 1996 рік. Голова правління Світового банку пообіцяв цьому сприяти.

—Загальновідомо, що витрати електроенергії на одиницю промислової продукції в Україні значно вищі, ніж у країнах Західної Європи, Америки. І разом з тим не тут економимо, а відключаємо села. Тобто знову село розплачується за негаразди. Хіба ж це справедливо чи хоча б ефективно?

—Так, на жаль, картина невесела. Лишилося ще багато спотвореного, невиправленого в економіці і управлінні. Відключити один завод — це не так б'є соціально, як вимкнути сто або двісті сіл. А відключення цього не враховує, воно здійснюється за обсягами. І тоді на селі ревуть двигуни, щоб хоч доїння забезпечити. Була у нас у цьому зв'язку серйозна розмова. Міністр енергетики має завдання вирішити, як з цієї ситуації виходити. Вона непроста. Мова йде про те, щоб скласти графік. Ми знаємо, пік навантаження — вечір. Треба гнучкіше, не прямолінійно пристосовуватись до цього. Не доводити до того, коли автоматика гамузом спрацьовує. А слідкувати й діяти за графіком. Одне діло — відключити клуб, зовсім інше — ферму. Або металургійний комбінат, де безперервний виробничий процес. І найголовніше, особливо для підприємств, не відключати того, хто платить, разом з боржниками. Тут є дуже серйозна проблема для Міністерства енергетики.

—Жоден уряд не любить критики. Та й хто її любить?! І все ж куди подітися від того, що Україна, маючи економічний потенціал, наближений до Північної Америки, скотилася за життєвим рівнем до Америки Південної? Хто в цьому винен? Уряди, які змінювалися? «Нові українці», більшість яких живе за філософією урок, а не цивілізованих людей? Хто? І як Україні зайняти пристойне місце під сонцем цього жорсткого світу? Є допомога Україні, якісь пов'язані з нею плани. Але разом з нею і зовнішній борг зростає. А це тривожить. Бо ми добре знаємо, як «процвітає», скажімо, обплутана боргами Бразилія, де мільйони дітей викинуті на вулицю. Тривожно...

—Почну з того, що економіка України має дуже нераціональні структури. До того ж, вона була надзвичайно мілітаризована. Ми можемо виробляти і виробляємо багато того, що й нам не потрібно, і на зовнішній ринок не йде. У нас надзвичайно потужна хімпромисловість, яка забруднює середовище. І разом з тим не маємо потрібної нам фармацевтичної промисловості, наприклад. Отож, ми отримали спадщину з дуже нераціональними пропорціями. Щоб це усе вирівняти, вийти на нормальний баланс, потрібно років п'ятнадцять. Друге — маємо надзвичайно зношені основні фонди в багатьох галузях. В металургії в цілому, в машинобудівному комплексі, в добувній промисловості, оновленням фондів десятиліттями як слід не займалися. СРСР в останні роки сяк-так підтримував життєвий рівень за рахунок нафтодоларів, продажу газу, лісу. Довго так тривати не могло. Отже, потрібні серйозні капіталовкладення в економіку, в нові технології.

Штучно дешеві енергоносії спотворили всю систему ціноутворення. Тому й дісталися нам у спадок колосальні витрати тієї ж електроенергії на одиницю продукції. Держава тішилася валом, найбільшими мартенами, домнами, а не ефективністю.

І ми стаємо майже безпорадними, коли затягуємо реформи. Цим ми ще більше поглиблюємо недоліки, які успадкували.

Ми запізнилися з багатьма речами, які вже здійснили наші сусіди. Так, і в них — не райські кущі. Але вони швидше рухаються тим шляхом, що має багато плюсів. Мова йде про приватизацію, про реформування відносин на селі, про фондовий ринок. Про те, щоб було приборкано інфляцію, щоб гроші не дешевшали. Все це впирається в організаційні дії, в створення ринкової інфраструктури.

—А чому, на Вашу думку, ми відстали від сусідів? Тому, що у нас найгостріша боротьба старого і нового? Чи ми взагалі надто консервативні і нового боїмося і все ще мріємо про світле вчора, яке обіцялося широко й довго, а луснуло швидко? В чому тут сіль?

—Це по-різному можна пояснювати. І консерватизмом в тому числі. Та я не хотів би твердити, що це якась національна прикмета. Багато залежить від керівників держави, від добрих ідей. Ось приклад. Десь біля 100 трильйонів крб. досить незграбно "крутяться" у фінансовій системі. А якби у нас було казначейство, то ці кошти доходили б за призначенням не через місяць чи й два, а за 2—3 дні. Отож зараз, як кажуть, через коліно створюємо казначейство. А тут чимало і кадрових проблем. Не так просто налагодити такий механізм. Запустимо його десь наступного року. Якби ми зробили це два роки тому — який би був виграш? Колосальний!

Отож ідею треба спочатку виносити, потім організувати справу, зібрати людей, дати їм робочі місця, роз'яснити, щоб вони цим загорілися, потім систему запустити по всій вертикалі. Це — час. Ми його надто багато втратили за чотири роки.

—Євгене Кириловичу, відчувається, що Ви багато думаєте, аналізуєте. Скажіть, чи бачите сьогодні бодай не світло, а хоча б просвіток у тунелі кризи?

—Не тільки я бачу. Бачать ті, хто вміє аналізувати. Я не хочу сказати, що ось на таку дату буде одне покращення, потім друге, третє. Але абсолютно точно знаю, — ми здолаємо кризу. Це знають всі, хто вивчив досвід країн Східної Європи і країн СНД. Є анатомія цього явища. Економічна, математична. І скрізь є одна закономірність. І ми зараз йдемо правильно, але, повторюю, запізнюємося.

А закономірність ось яка. Коли інфляція на рік нарешті сягає тридцяти відсотків — це знак до оздоровлення економіки. Коли падає хоча б до 25, а тим більше до 20 відсотків — стрімко пожвавлюється економіка. Цю закономірність всі повторили. Якщо зараз не зірвемося під тиском політичної кон'юнктури, то приборкаємо інфляцію і оживатиме економіка. Якщо ж зірвемося, кинемо трильйони на емісію — впадемо різко вниз. В економіці все треба відслідковувати: і макро-, і мікрорівень. Ніколи на рівні виробництва не настане покращення, якщо наверху вируватиме інфляція, яка, наче лісова пожежа, спалює верхівки дерев, які після цього перестають рости.

—До речі, про політичну кон'юнктуру. Кажуть про правильний курс уряду і про антинародний курс уряду. І взагалі багато чого кажуть. Але якщо жити не по кишені, тобто спрямовувати, хай навіть з найкращими намірами, десятки незароблених, тобто емісійних трильйонів на соціальні витрати, то до чого це призведе?

(Закінчення на 4-й стор.).

Ліки завжди гіркі. Та без них не одужаєш

(Початок на 1—3-й стор.).

До загострення хвороби, переростання її у хронічну чи до одужання? І що тоді є справді курс в інтересах народу, а що є антинародним?

—В економічному відношенні ми серйозно хвора країна. Можна лікувати терапевтично, можна хірургічно, можна гіпнозом, можна ілюзіями. Коли лікувати за планом терапії, хірургії — то це важкі, гіркі ліки, неприємні болючі процедури. Лікар знає, що є також і ризик. Він знає, де і який процес почнеться. Ну а коли тішитися ілюзіями, то можна все так запустити, що лікар виявиться безсилим. Висновки зробіть самі.

—Я звернув увагу, що в одному місці урядової програми згадується про труднощі з міндобривами. І разом з тим в іншому розділі вони — один з пріоритетів зовнішньої торгівлі, товар на експорт. Що ж, з Вашої точки зору, краще: ці добрива вкласти в землю і мати більше хліба і тоді торгувати вже хлібом чи продавати міндобрива і мати менше хліба? Чи є тут певна стратегія, чи нас затискують обставини і ми продаємо хоча б щонебудь?

—Стратегія є. І по хлібу, і по міндобривах. Наведу приклад. Навесні цього року Президент, проводячи нараду у Вінниці, почув від аграрників: немає добрив. Він дав вказівку міністру промисловості — підіть назустріч, дайте селу добрива. Міністерство промисловості виконало. Але нічого за те не отримало, боргів ніхто не повернув. А чим же платити за той же російський газ, витрачений на виробництво тих добрив? Хімічні заводи сіли на дно.

Так, у села багато чого забирали й не платили. Або дурили. І село звикло: коли і йому щось перепадає — то теж можна не платити. А де ж Президент чи міністерство знайдуть гроші? Не всі ще затямили: часи настали інші і за все треба платити. І не за директивними, а за ринковими цінами. Отож, що стосується добрив, зараз схема така: дві третини — за кордон, щоб заробити валюту, третину — собі. Але вже у 1996-му році це співвідношення зміниться. Собі — дві третини виробленого. Оце і є стратегія з даного питання.

А торгувати, звичайно ж, краще кінцевим продуктом — хлібом. Ще краще — мукою і т. д. Цього й прагнемо. Мова йде про необхідність реформування відносин на селі.

—От ми в розмові і дійшли до цієї пекучої проблеми. В чиїх руках, на Вашу думку, має бути земля?

—В руках того, хто на ній працював і працює. В руках того, хто знає її моральну і натуральну ціну.

—Це має бути приватна власність на землю, чи досить того, що є в нинішньому Земельному кодексі: володіння з правом успадкування. Мене особисто насторожує право приватної власності на землю, ще більше — право використовувати її як заставу. Бо бачу таке: сьогодні голова сільради, голова колгоспу відріже собі найкращий шмат. З якоюсь іноземною фірмою укладе угоду, скажімо, завезе од неї пальне. Продасть. Покладе гроші до банку. За кордоном. А землю, закладену при цій угоді, забере ота фірма. "Ділок" забезпечить себе на все життя, а селяни працюватимуть на "нашій, не своїй землі". Оця схема мене турбує найбільше.

—Знаєте, я можливо, так би і не ставив питання. Хай буде й іноземний власник, але без зміни мети використання землі. Якщо той власник приносить нову технологію, яка збільшує врожайність і поліпшує якість землі, хай працює. Хоча я проти того, щоб ми зараз повністю відкрили дорогу для іноземців на землях сільськогосподарського призначення. Можна знайти нашого громадянина в тому ж самому селі. Головне — що з землею відбудеться. Тут держава має встановити чіткі умови і щодо земель сільськогосподарського призначення, і щодо інших. Люди в селах ще дечого не розуміють. Їм не роз'яснюють. І багато хто боїться паювання, не розуміючи, що воно таке. У мене є приклад. Їздив на свою батьківщину, у Долинівку на Кіровоградщину. Люди літнього віку, які знають мене змалку, розпитували: що ви там робите з тим паюванням, що нам робити з цією землею, розкажи. Виявилося, що голова колгоспу, молодий чоловік, багато чого не роз'яснює. Тоді я й розказав. Ось, кажу, Микола, молодий хлопець, ви всі його знаєте, він — бригадир тракторної бригади, тут живе, тут його діти. Ви знаєте, що він — добрий господар. Ви можете довірити йому свої паї, коли самі нездужаєте вже впорати. Так, відповідають, йому довіряємо. Тоді, кажу, здайте йому в оренду. Щоб він розвернувся. А у вас он онук прийде з армії. Захоче на землі працювати — хай розвертається. Можна й не в оренду, а й продати. Якщо вам так вигідніше. Думайте, розраховуйте свої сили і можливості.

—Отож і в мене, Євгене Кириловичу, є певне застереження щодо сільської номенклатури, яка не все роз'яснює людям, особливо старим. З іншого боку, ясно й те, що в багатьох місцях колгоспи чи КСП своє віджили. Суто демографічно навіть.

—Безперечно, є різні голови колгоспів чи КСП. Є проблеми. Але я переконаний: земля повинна належати тому, хто на ній працює, хто вміє на ній працювати.

—Так, тут проблем не на один рік. Люди мають знати свої права і вміти ними користуватися. Повернімося до бюджету, до його наповнення. Газета, звісно, має своїх кореспондентів. І вони дають багато інформації. Звичайно, ми не маємо якихось слідчих чи інших структур, щоб її ретельно перевіряти. На те є інші органи. Але ось повідомляють таке: в одному славному місті керівник районної податкової служби придбав за 300 тисяч доларів шикарну квартиру після євроремонту. Я думаю: це ж з скількома він ще поділився, що його не накрили? І скільком структурам дозволив уникнути податків, щоб набрати таку суму? Інший приклад. Завод великий, державний. Керівництво лобіює уряд — дайте кредити пільгові, дайте дотацію, аби хоч щось людям платити. А собі купує престижну нерухомість у столиці. Як з усім цим бути?

—Тут два напрямки боротьби. Діяльність правоохоронних органів хоч і важлива, але, по суті, вторинна. Вони вже з наслідками воюють. А найперше — мають бути декларації про особисті доходи громадян. На Заході кожен громадянин декларує свої доходи. Якщо в дружини скромного службовця з'являється дороге манто — це не пройде непоміченим.

—Так, американець Еймс, що працював на російську розвідку, "згорів" саме на цьому, на витратах понад зарплату.

—Для об'єктивності скажу, що "згорів" він не на цьому. Але витрати, які дійсно перевищували його зарплату, були суттєвими доказами при його звинуваченні.

—Якщо можна, кілька запитань про Ваше життя, про сім'ю. Яка вона у Вас?

—У мене дружина, два сини і дві невістки. Молодший вчиться в інституті, старший працює. Маю двох онуків. Господарство веде дружина, вона інженер-технолог, весь час працює за своєю спеціальністю.

—Якщо випадає вільний час, чим любите займатися?

—Зараз обмаль вільного часу. Коли мав, грав на піаніно, на баяні. Мій двоюрідний брат закінчив Одеську консерваторію і навчив мене. У мене є майже вся світова музична класика — європейська, українська, російська, багато церковної музики. Крім того, маю хорошу бібліотеку.

—Ви читаєте нові твори чи перечитуєте класику?

—Частіше перечитую.

—У Вас педагогічна освіта. Досвід роботи — спецслужби. А зараз Ви говорите мовою економіста, мовою Прем'єра. Це самоосвіта чи щось інше?

—По-різному. Крім гуманітарної освіти, у мене є ще спеціальна освіта. Нас вчили досконало розбиратися у багатьох сферах знань, вміти аналізувати, робити правильні і далекоглядні висновки. Серйозно вивчали й економіку, й філософію, й багато інших дисциплін, іноземні мови, психологію, політологію...

—Скажіть, будь ласка, чи є у Вас найяскравіший спогад дитинства?

—Є. Коли мама мене за руку перший раз вела до школи у нашій Долинівці. Це був єдиний випадок, коли мене за руку кудись повели. Пам'ятаю відчуття свята, незвичайності і мамину руку. І те, як вона мене збирала, скільки було клопоту. То був 1948-й рік і ми "малі були і голі".

—Спасибі Вам, що знайшли час для "Голосу України".

—Спасибі й газеті, яку я поважаю.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення зміни до статті 22 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ»

Верховна Рада України **постановляє:**

Абзац другий статті 22 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №29, ст.399) викласти в такій редакції:

«інвалідам війни з числа солдатів і матросів строкової служби I групи — у розмірі чотирьох мінімальних пенсій за віком, II групи — трьох з половиною мінімальних пенсій за віком, III групи — двох мінімальних пенсій за віком, іншим інвалідам з числа солдатів і матросів строкової служби I групи — 200 процентів, II групи — 100 процентів і III групи — 50 процентів мінімального розміру пенсії за віком».

Президент України Л. КУЧМА.

м. Київ,
23 листопада 1995 року.

Постанова Верховної Ради України

Про введення в дію Закону України «Про внесення зміни до статті 22 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ»

Верховна Рада України **постановляє:**

1. Ввести в дію Закон України «Про внесення зміни до статті 22 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» з 1 січня 1996 року.

2. Кабінету Міністрів України передбачити витрати, пов'язані із введенням в дію цього Закону, при підготовці Державного бюджету України на 1996 рік.

Голова Верховної Ради України О. МОРОЗ.

м. Київ, 23 листопада 1995 року.

Читацький мікрофон

Мінімальна скоріше лоскоче, ніж щипає

Законом України «Про внесення змін і доповнень до Кодексу України «Про адміністративні правопорушення» від 15 грудня 1993 року з метою захисту прав громадян-споживачів органам Держспоживзахисту надано право розглядати справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про захист прав споживачів. Рядом статей цього закону, зокрема, 42^2-ю, 155-ю, 156-ю, 167-ю, 168-ю та іншими, передбачено накладання штрафів різних розмірів на службових осіб, виробників продукції, працівників торгівлі за ті чи інші порушення.

Однак навіть поверховий аналіз названих та інших статей можливих сум штрафів говорить про їх неефективність у зв'язку з прив'язкою до мінімальної заробітної плати, розмір якої в 60000 крб. вже давно катастрофічно відстав від реального життя. Дивує й те, що Верховна Рада не визнала за потрібне внести зміни і в статтю 244^4 «Органи Держкомітету України у справах захисту прав споживачів», де за ними, начальниками управлінь у справах захисту прав споживачів, і надалі залишилося право накладати штраф у розмірі до 20 мінімальних заробітних плат!..

Такий некомплексний підхід при створенні законів не дає змоги нам застосовувати в повному обсязі статті 155, 167, 170, 172 Кодексу України «Про адміністративні правопорушення» і ми змушені обмежуватися верхньою планкою в 20 мінімальних розмірів заробітних плат за будь-яке порушення.

Аналогічних прикладів половинчастих законів, половинчастого розв'язування проблем скільки завгодно у будь-яких напрямках законодавства України.

Наведу ще такий приклад. Через нашу Вадул-Сиретську митницю у Чернівецькій області щомісяця ввозять в Україну сотні, тисячі автомобілів, а мито платять лише одиниці. Чому? Та тому, що більшість машин оформляється на пільговиків-чорнобильців. Декотрі «чорнобильці» надали свої послуги у перевезенні 1015 автомобілів, одержуючи за довіреність на кожній з них по 100—200 доларів. А держава на кожному втратила від 400 до 800 доларів. Невже не простіше було б відрахувати з цих сум 10—20 чи навіть більше відсотків для допомоги всім чорнобильцям, а не створювати умови для такої наживи окремим з них?

Кому вигідні такі законодавчі «дірки»? І хто зацікавлений у прийнятті таких законів?

Доки в нашій державі прийматимуться половинчасті закони із законодавчими дірами і доки діятиме принцип Шарикова «у всіх усе забрати та розділити порівну»?

Володимир КЛИМ,
начальник Чернівецького обласного управління у справах захисту прав споживачів.

Чернівці.

Життя Рад: район у місті

Влада без власності — фікція

ОСТАННІМ часом багато суперечок точиться навколо питання, чи потрібна районна влада в містах, чи ні? Це, мабуть, пов'язано з тим, що, по-перше, в Україні поки що не розв'язано низку доленосних для неї проблем державного будівництва, зокрема оптимального поєднання державного територіального управління з місцевим самоврядуванням. По-друге, питання про місце та роль районної в місті влади в загальній структурі влади, про форми її взаємодії з власне міською владою із досить зрозумілих раніше нині перетворились у вкрай заплутані, оскільки у вітчизняному законодавстві найбільш динамічне, нестабільне й водночас найбільш суперечливе було і таким сьогодні ще залишається законодавство про місцеві органи влади.

Між іншим, районна в місті влада більш наближена до населення, його проблем і турбот, ніж загальноміська. Вона несе значне навантаження з багатьох питань повсякденного життя, отже повинна мати змогу їх розв'язувати. В той самий час вітчизняна практика дає багато прикладів того, як роль районної в місті влади знецінюється, іноді зводиться лише до так званої трансляційної функції. Проте така практика себе не виправдовує. З одного боку, обмеження ролі районної в місті влади функцією транслювання вказівок зверху не лише вкрай перевантажує, але й частенько деформує діяльність міської влади, що завжди призводить до значного розбухання чиновницького апарату, який намагається керувати на функціональній відстані. З другого боку, слабка районна в місті влада, яка практично не може розв'язувати проблеми повсякденного життя населення, дискредитує не лише себе, а й систему влади взагалі. Знецінення районної в місті влади, спрощення її функцій призведе до так званої «перерви влади», виникнення бюрократичних тромбів, що автоматично знизить потенціал ідеї створення владної вертикалі. А судинна система не зможе більш-менш нормально працювати без здорових капілярів.

Коло проблем, які розв'язують на рівні міської влади, не кажучи вже про центральну, об'єктивно не може співпадати і, як правило, не співпадає з тими приватними питаннями, з якими населення звертається до районної влади. От чому, наприклад, люди, які мешкають у Києві, хоча і вважають себе «киянами», проте водночас стійко діляться на жителів Печерська, Чоколівки, Куренівки, Солом'янки тощо. Це один з проявів нашої вітчизняної ментальності, і ним не можна нехтувати.

Ставлення до районної в місті влади значною мірою відображає позицію щодо місцевого самоврядування взагалі і його первинної в місті ланки, зокрема. Самоврядування в Україні як складова її державності поки що досить умовне. Запроваджене в Україні правове регулювання статусу рівнів місцевого самоврядування вкрай суперечливе, не відповідає міжнародно-правовим стандартам, і, перш за все, Всесвітній декларації місцевого самоврядування та Європейській хартії про місцеве самоврядування, внаслідок чого його органи не в змозі ефективно реалізувати об'єктивно притаманні їм функції.

Одним із ключових моментів у перетворенні органів місцевого самоврядування і, насамперед, первинного рівня, зокрема, районного в місті самоврядування, з об'єктів у суб'єкти управління є формування комунальної власності. Поки що згідно з чинним в Україні законодавством комунальна власність існує формально, бо визначена як одна з форм державної власності. Її розмежування з загальнодержавною власністю здійснювалось, як то кажуть, за принципом: «на тобі, боже, що мені не гоже», а саме: у перелік об'єктів комунальної власності не ввійшла земля, хоча, наприклад, у цивілізованих країнах світу комунальне землеволодіння — це та основа, на якій розвивається місцеве самоврядування. Оскільки процес розмежування власності йшов зверху вниз, то значну частку об'єктів комунальної власності проміжні органи влади, зокрема обласні, міські Ради, залишили у своєму віданні. На жаль, чинні сьогодні в Україні законодавчі та нормативні акти проблему формування комунальної власності належним чином не розв'язують, бо в них домінує суто юридичний, а не економічний підхід. Реалізація ідеї розмежування та перерозподілу майнових об'єктів, що її закладено в зазначених правових актах, кардинально нічого не змінює, бо нині не має прямого зв'язку між володінням майном та ефективністю його використання. Проте є тісний зв'язок між ефективністю господарювання і привласненням його вартісних результатів.

Отже, для перетворення місцевих органів самоврядування на справжні суб'єкти управління місцевими справами більше значення має не стільки розподіл майнових об'єктів за формами власності, скільки повноваження щодо управління ними. Тому головну увагу сьогодні слід зосередити не на роздержавленні та приватизації майнових об'єктів, а на роздержавленні механізму господарювання (привласнення).

Йдеться, зокрема, про запровадження механізму роздільно-сумісного привласнення, коли кожний суб'єкт господарювання здійснює привласнення у відповідності зі своїм місцем у внутрідержавному поділі праці, притаманними йому функціями та результатами діяльності. Власність у цьому випадку зароблялася б, а не розподілялася. І оце є власне економічний шлях формування комунального майна, а не юридичний.

Винятково важливу роль у налагодженні дієвої системи роздільно-сумісного привласнення має відіграти докорінна реформа механізму формування та використання фінансових ресурсів, яка зокрема повинна включати в себе перерозподіл бюджетних функцій між суб'єктами різних рівнів державно-відтворювального процесу, а також зміну граней їх фінансової компетенції. Проте згідно з нині чинним законодавством України фінансова незалежність місцевих органів самоврядування і, насамперед, його первинних ланок, зокрема районної в місті влади, поки що ілюзія.

Для розширення фінансових можливостей органів місцевого самоврядування у розв'язанні існуючих проблем місцевого життя та соціально-економічного розвитку на перших порах необхідно хоча б стабілізувати перерозподільний процес в сфері доходів, які мобілізуються в межах кожної адміністративно-територіальної одиниці. По-друге, надати первинним органам самоврядування статус базового рівня у формуванні бюджету. Потретє, заборонити свавілля вилучення доходів, що закріплені за місцевими бюджетами.

Анатолій КОВАЛЕНКО,
голова Печерської районної Ради народних депутатів Києва.

БІДА НАВЧИТЬ

ЦЕ ВЖЕ БУДЕ четверта спроба виборів народного депутата України у Павлоградському виборчому окрузі № 96. Осічки в попередніх «раундах» однією чи двома причинами не поясниш, але тут давно зійшлися на думці, що давалися взнаки винятково зневіра людей в реальність змін на краще, іншими словами — їх глибоке розчарування, а також соціальні і навіть політичні ускладнення, які притаманні «столиці» західного Донбасу. Не спростовуючи загалом цих висновків, скажемо, що, за деякими спостереженнями, насправді павлоградських виборців насамперед все-таки стримували інші міркування.

Йдеться про те, що в усіх випадках виборчі марафони досі не пропонували тут людям кандидата-особу, здатну, на їхній погляд, охопити й розв'язати той вузол справді страдальницько-нестерпних проблем, від яких потерпає Павлоград. За великими мірками цей прагматичний і містечковий «ракурс» наче й не з тих, котрі треба вітати. Адже має бути обраний народний депутат України — політик, державний діяч, якому сьогодні й поготів рятувати усю Україну, а не окремо взятий регіон. Але, по-перше, жодним законом не заборонити мешканцям окремого міста воліти добра передусім собі. А по-друге, становище, в якому перебувають павлоградці, — мов та остання крапля надій і терпіння, у котрій відбивається майже безвихідне становище і всієї України. Та й, по-третє, «філософія» змінюється: якщо знайдеться той, хто зарадить павлоградській біді, то зарадить і загальнонаціональній. І такі ось переконання визріли в окрузі.

Не викликає сумніву принаймні те, що цього разу інтерес до виборчої кампанії у городян справді пробудився, коли не вибухнув, тільки тому, що один з кандидатів не просто обіцяє, а вже береться — в прямому розумінні цих слів — витягти Павлоград з багна. Таке прочитання перебігу подій підказують соціологічні опитування: в окрузі, де двічі вибори не відбулися через неявку виборців, нині мало не всі збираються голосувати. Не ображаючи інших претендентів на депутатський мандат — сім теперішніх і майже тридцять попередніх, треба сказати, що саме перший заступник голови Дніпропетровської обласної Ради і глави облдержадміністрації Іван Кириленко нарешті перебирає на себе, як на здорових глуздом «реалістів», ризиковану й непосильну ношу.

А Павлоград сьогодні справді гине. Колись наші предки з добрих намірів почали забудовувати місто в мальовничій і щедрій заплаві двох річок — Самари і Вовчі. Які можуть бути до них претензії, якщо широка низина між пагорбами тоді не лякала і не загрожувала: дві «попередні» річечки-протоки регулювали стік води у великих, і навіть найбільші весняні повені не затоплювали людські помешкання. А ось до наших сучасників претензій задосить. В останні два десятиліття русла проточних річечок павлоградці або перетворили на смітники, або й забудували житлом та кінотеатрами. Це по-перше. А по-друге, чверть віку тому, відкривши тут поклади вугілля, заходилися будувати шахти. І хоч як учені попереджали, що будувати краще на пагорбах, подалі від річок, їх не послухали. Навпаки, не переобтяжуючи себе «зайвою» морокою, шахтні води спрямували в Самару й Вовчу. Тим часом — по-третє й по-четверте — до примітивізму «спростили» системи водопостачання і опалення та водообміну, а каналізаційні мережі «ліпили», як безбожжя на душу покладе. А коли нарешті проклали сюди ще й канал Дніпро — Західний Донбас, всі ці системи та мережі не витримали і затріщали по швах і стиках. Приймаючи щодоби дев'яносто тисяч кубометрів води, 55 відразу повертали — зливали у річки, а решту переважно заливали підвали споруд, погреби й колектори.

Це жах, але п'ятнадцять літ поспіль лише бідкалися з цього приводу, а сьогодні практично весь Павлоград уже стоїть по коліна у воді. Затоплено його мікрорайони багатоповерхівок і острови приватного сектора, затоплено інженерні комунікації, каналізаційні мережі. Понад дев'яносто відсотків території стотисячного міста — це рівень підземних вод, по-суті, зрівнявся з поверхнею. Руйнуються житлові і будівлі іншого призначення, вулиці, догниває комунальне господарство. Хворіють люди, діти і престарілі, бо ж мішма з водою каналізаційні стоки.

Хто всього цього не бачить на власні очі, той, мабуть, і не уявить масштабів катастрофи: тут уже хоч закривай місто у низині і переносьпереселяй його на пагорби. Так чинити, може, ще й доведеться, коли науковці змоделюють, як нарешті домовлено, усі чинники-причини біди, з'ясуються її справжні «параметри». А є вчені, котрі звинувачують і зарегульований греблями Дніпро: нині він не приймає сповна потоку Самари, навіть «поверта» назад їй воду... Та хоч би як там не було, а «столицю» Західного Донбасу, найперспективнішого нині в Україні вугільного басейну, коли бездіяти, незабаром поглине морок багна.

Іван Кириленко зрозумів це ще влітку — курируючи підготовку Павлограда до зими, переконався, що локальними заходами уже не обійтися. Як і самотужки місту не врятуватися — потрібні кардинальні, й неординарні рішення. Іван Григорович, очевидно, і гадки не мав, чим усе це для нього особисто скінчиться, коли висував ідею зібрати тут науковців області і держави, щоб шукати виходу зі становища. Тим паче, коли «спокушав» павлоградців бити на сполох, домагаючись, хай і не за будь-що, зупинити затоплення міста, однак, за рахунок максимального фінансування з найрізноманітніших, найвсеможливіших джерел. Особисто для нього це обернулося тим, що відразу кілька трудових колективів висунули Кириленка кандидатом в народні депутати України. Якщо, мовляв, берешся й обіцяєш, то з умовою: досить популізму, ним ми ситі по горло, отож доводь на ділі, що слова твої щирі й не кинуті на вітер.

«Мозкова атака» науковців і спеціалістів уже відбулася. Висновок, як на нас, можна поки що робити попередній, він зводиться до неймовірних випробувань, котрі чекають на Івана Кириленка, якщо він справді зважується довести цю справу до кінця. А діватися йому нікуди, бо, з другого боку, висновок, який виносиш від спілкування з павлоградцями, такий: оберуть, коли повірять, що не відступить від задуманого.

На вулицях Павлограда від перехожих доводилося чути, що біда вчить нарешті вибирати тих, хто насправді здатен робити діла, а не розкидатися словами. Чи підтвердиться у Західному Донбасі таке прозріння, ще невідомо. Але для населення України загалом приклад повчальний, дає привід замислитися.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.
Дніпропетровська область.

МЕР ВІННИЦІ РОЗЧАРУВАВ ВИБОРЦІВ

12 претендентів виборюватимуть мандат народного депутата по виборчому округу № 48 міста Вінниці. До виборчих бюлетенів мало бути внесено ще одне прізвище — голови Вінницької міськради Дмитра Дворкіса. Але за тиждень до виборів він зняв свою кандидатуру. Дмитро Володимирович так пояснює цей крок: тривала дискусія в парламенті про неможливість поєднання депутатської діяльності з іншою змушує мене зробити однозначний вибір — на користь посади, що її довірили мені вінничани. До цього Д. Дворкіс прийшов після того, як днями Олександр Мороз категорично заявив, що він особисто проти того, щоб мери великих міст були водночас і народними депутатами.

Хоча, розмірковує далі співрозмовник, за умови поєднання посад можна було б простіше вирішувати проблемні питання. Зокрема, такі, що вимагають урядової підтримки. Наприклад, для Вінниці сьогодні таким є відкриття тролейбусного сполучення зі старим містом. Не менш складною залишається проблема прокладення газопроводу. На все це потрібні державні асигнування.

Значна частина виборців, за повідомленням однієї з місцевих газет, з розчаруванням сприйняла заяву Дворкіса.

Віктор СРИПНИК.
Вінницька область.

Хроніка. Події. Факти

● *Страсбург*

Угоду ратифіковано

Європейський парламент ратифікував угоду про партнерство та співробітництво з Україною. Угоду вже ратифікували також парламенти Данії, Іспанії, очікується, що парламенти інших країн—членів ЄС ратифікують її найближчим часом. Вона набере чинності через два місяці після того, як її ратифікує останній парламент. Європейський Союз та Україна уклали «Тимчасову Угоду». Очікується, що угода набере чинності 1 лютого 1996 року.

● *Будапешт*

Модель системи безпеки XX століття

Сьогодні тут відкривається конференція міністрів закордонних справ країн—учасниць Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ). В її роботі бере участь і українська делегація. Про роботу ОБСЄ у нинішньому році доповідатиме цьогорічний головуючий — міністр закордонних справ Угорщини Ласло Ковач. На прес-конференції він серед інших здобутків ОБСЄ, зокрема, назвав посередницьку участь у врегулюванні чеченського конфлікту.

Серед головних питань конференції — модель системи безпеки в Європі наприкінці нинішнього і на початку XXI століття, ситуація в країнах колишньої Югославії, криза в Карабасі тощо. Обговорюватиметься й кандидатура наступного головуючого ОБСЄ на черговий рік — Швейцарії.

● *Алма-Ата*

Вибори відбулися

У всіх регіонах Казахстану відбулися вибори до сенату нового парламенту країни. В областях і місті Алма-Аті обрано, як повідомив голова Центрвиборчкому Юрій Ким, 38 депутатів із сорока — кожен регіон має право на два мандати у сенаті парламенту. Лише в двох областях обрано по одному депутату. Центрвиборчком призначить у них повторні вибори.

● *Бухарест*

Чи треба День Конституції?

Спроба румунського сенату прийняти законопроект відносно проголошення 8 грудня Днем Конституції Румунії не вдалася. В ході бурхливих дебатів представник Демократичного союзу угорців Румунії нинішню Конституцію Румунії оцінив як таку, що не має досить міцної основи. Адже у референдумі 1991 року з 18 мільйонів осіб, які мали право голосу, взяли участь лише близько 10 мільйонів. Представник опозиційної Національно-селянської християнсько-демократичної партії був тієї думки, що немає смислу приймати закон про День Конституції, яка все одно не виконується.

● *Софія*

«В Болгарії відновлено політичну цензуру»

Таке твердження висловив Президент Республіки Болгарія Желю Желев після того, як понад сто болгарських журналістів подали на його ім'я листа, в якому міститься перелік фактів цензурування, а також політичного тиску на свободу слова з боку правлячої Соціалістичної партії. «Мова йде про реальну загрозу свободі слова в Болгарії», — стверджує Президент Болгарії. Його також тривожить цей факт у зв'язку з нещодавно заявленим бажанням Болгарії стати повноправним членом Європейського Союзу. На думку Желю Желева, заморожєння реформ у країні, а також уповільнення процесу демократизації, який неможливий без гарантованої свободи слова, стануть на заваді при розгляді кандидатури Болгарії на повне членство в ЄС.

За матеріалами кореспондентів «ГУ» та інформаційних агентств.

Коментар

До виборів — пряники. А що після?

Доки в самій Чечні щоденно й щонічно спалахують перестрілки між федеральними військами і чеченськими партизанами, Москва провадить масовану чеченську політичну артпідготовку. Мета її — забезпечити потрібні Кремлю результати виборів президента республіки, що мають відбутися 17 грудня.

Основні складові тієї агітпропаганди такі. Тиждень тому Президент РФ Борис Ельцин підписав указ «Про правові гарантії учасникам незаконних збройних формувань в Чеченській Республіці, які добровільно припинили протиправні дії». Нинішньому главі промосковського уряду республіки Доку Завгаєву доручено сформувати комісію для розгляду заяв бажаючих скласти зброю.Щоправда, указ не поширюється на осіб, проти яких порушено кримінальні справи.

Іншим передвиборчим пряником для чеченського населення стала широка реклама проекту угоди між Російською Федерацією та Чечнею. Відзначається, що першим пунктом там записано: РФ визнає, що Чечня повинна мати особливий статус. Це втілюватиметься у передачі багатьох владних функцій безпосередньо майбутньому чеченському керівництву.

Далі — Доку Завгаєв днями заявив, що найближчим часом буде підписано ще один указ, який затвердить федеральну програму відродження економіки Чеченської Республіки. І,врешті, президент Південно-нафтової компанії (головна нафтова компанія в Чечні) Зія Бажаєв закликав населення республіки не вірити поширюваним дудаєвцями чуткам про «розграбування національних багатств ставлениками Москви».

Усі ці заяви, укази й повідомлення з'явилися протягом останнього тижня. Помітно, що така обробка чеченського грунту для проростання промосковських симпатій має конкретну мету: кремлівська допомога спрямована на обрання президентом Чечні Доку Завгаєва. Решта його конкурентів навряд чи може розраховувати на таку потужну московську прихильність.

Двоє з них, редактор однієї з місцевих газет Мовсар Адуєв та голова Комітету з поліграфії та книжкової торгівлі Леча Салігов, є досить темними конячками, і Москва не має гарантій їхньої слухняності в майбутньому. Та й авторитет у них не той. Ще один, колишній претендент, на російську корону, а нині лідер «Союзу народу за відродження Чечні» Руслан Хасбулатов, має давні рахунки зі своїм «приятелем» Борисом Єльциним. Хоча сам Хасбулатов упевнений у перемозі і в тому, що «серйозних конкурентів» у нього в Чечні немає.

Чи стануть для Хасбулатова серйозними конкурентами троє інших претендентів — з'ясується незабаром. Але є ще один, який сидить десь у горах і збиранням підписів на свою підтримку не займається. Підтримка його значною частиною населення Чечні виражається по-іншому. Мова йде, зрозуміло, про Джохара Дудаєва. Він та його бійці ще не сказали свого досить вагомого в Чечні слова щодо виборів, але й так зрозуміло, що навряд чи президент Чеченської Республіки Ічкерія буде задоволений з появи ще одного президента.

— Вибори в Чечні потрібно проводити. Що швидше буде створена там легітимна влада, тим краще, — передав з лікарні Президент РФ Борис Єльцин. Доцільність, з точки зору Кремля, легітимізації влади Доку Завгаєва очевидна, це дає Москві юридичні підстави для активізації діяльності і задоволення своїх інтересів у Чечні: адже якщо населення проголосує за промосковського президента, то воно тим самим висловиться і за перебування Чечні у складі Росії.

Але не все так просто. Існує досить виважена думка, що вибори в Чечні передчасні, і будь-який їхній результат лише зашкодить справі миру. І справді, виникає безліч запитань. Чи не приведе обрання, скажімо, Завгаєва до посилення протистояння в Чечні? Яким чином, наприклад, буде проведене голосування на території, контрольованій дудаєвцями? Та й чи доцільно проводити вибори в країні, одна частина громадян якої є нині біженцями, друга частина — воює і оголошена Москвою злочинцями, третя — загинула, пропала безвісти, змінила місце проживання тощо? Втім, як мудро зазначав незабутній товариш Сталін, важливо не те, хто голосує, а те, хто рахує...

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Договір дорожчий за гроші

Політична підтримка Великобританією України невідривна від підтримки економічної. Це підкреслив заступник міністра закордонних справ Великобританії Джеремі Грінсток під час зустрічі з міністром зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України Сергієм ОСИКОЮ, який перебував із чотириденним візитом в Англії.

В британських урядових колах є чітке розуміння того, що економіка України перебуває на перехідному етапі і потребує відповідного ставлення Заходу. Ми виступаємо, підкреслив заступник міністра, проти будь-яких антидемпінгових переслідувань України і надалі всіляко сприятимемо збільшенню українського експорту в Європу.

До питань, у вирішенні яких Британія допомагатиме Україні, належить також приєднання до ГАТТ і СОТ, розвиток відносин з МВФ, Світовим банком, Європейським банком реконструкції і розвитку. Британська допомога Україні, пообіцяли в Лондоні, охоплюватиме всі сфери: від фінансової до консультаційної.

Міністр зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі Сергій Осика задоволений характером і темпами розвитку двосторонніх торговоекономічних відносин. Цього року товарообірот між нашими країнами збільшився на 60 відсотків. Поступово скорочується торговий дефіцит. За обсягом інвестицій в Україну Великобританія займає третє місце після США і Німеччини. Зареєстровано і працюють близько 100 підприємств з британськими інвестиціями. Важливо, що змінюється характер спільної діяльності, і це підтверджують конкретні промислові проекти, частина з яких уже реалізується, а решта у стадії розроблення. Зокрема, проекти компаній «Джей- Кей-Екс Ойл енд Гез», «Лонгуолл», «Тейт енд Лайл», «Брітіш Гез».

Як відзначалося, обидві сторони чітко виконують зобов'язання, передбачені договорами між Україною і Великобританією про захист інвестицій та уникнення подвійного оподаткування.

Сергій БУКОВСЬКИЙ

(Київ—Лондон, спеціально для «ГУ»)

На знімку: Сергій Осика і Джеремі Грінсток.

Фото автора.

Вітаутас ЛАНДСБЕРГІС: Обороняймося?

Лідер правої опозиції у Сеймі Литви Вітаутас Ландсбергіс влаштував у парламенті прес-конференцію, під час якої висловив своє розчарування тим, що країни Балтії не мають єдиної оборонної політики проти Росії, — повідомляє Укрінформ.

Напередодні можливого прийняття Росії до Ради Європи, Балтійські держави, на думку Ландсбергіса, могли б висунути їй свої умови. Насамперед, сказав лідер опозиції, це — зобов'язання не використовувати військової сили проти країн Балтії. Уряди Балтійських держав мають показати, що політична оборона проти Росії для них є важливою, підсумував Ландсбергіс.

ХТО ВОЮЄ, А ХТО БУДУЄ

Інгушетія. Зона економічного сприяння (ЗЕС) для підприємництва «Інгушетія», на думку Президента Інгушетії Руслана Аушева, принесла відчутні позитивні результати. Реальна економічна вигода, незважаючи на близькість воєнних дій у Чечні, привабила до республіки численні підприємства, що розташовані не на її території: західні, з близького зарубіжжя і, звісно, російські. Їх зацікавив знижений податок на прибуток, скорочені ставки акцизів, мита і податку на додану вартість.

Усе це дало змогу республіці використовувати кошти, одержані в результаті роботи ЗЕС, для будівництва нафтопереробного і цегельного заводів, друкарні, кондитерської фабрики, готелів, шкіл, мостів, на прокладання шляхів тощо.

На знімку: в Назрані побудовано малені затишні кафе.

Фото Геннадія ХАМЕЛЬЯНІНА (ІТАР-ТАРС).

Алло, Женева!..

СВЯТО З БОРЩЕМ

Українське товариство у Швейцарії 9 грудня відзначатиме 50-річчя своєї діяльності. У святі в Берні візьме участь посол України у Швейцарській Конфедерації Олександр СЛІПЧЕНКО. Він розповів по телефону кореспонденту «ГУ» Надії БЕДРИЧУК про цей захід.

— Традиційна українська громада у Швейцарії невелика і не сконцентрована в одному місці, тому збирається лише кілька разів на рік. Ювілей стане гарною нагодою зустрітися українцям у родинному колі. Передбачається, що тут зачитають історичний реферат, підіб'ють підсумки діяльності товариства «Швейцарія — Україна», розглянуть питання збільшення гуманітарної допомоги Україні. Українські митці, які живуть у Швейцарії, влаштують вернісаж. Гості зможуть побачити оригінальні картини і скульптури.

На свято прийдуть українці з усіх куточків Швейцарії: з Лозанни, Женеви, Цюриха. Наших емігрантів тут лише кілька десятків сімей, тому для них дуже важливо існування Українського товариства.

Ювілей стане гарною можливістю познайомити швейцарських друзів із життям нашої діаспори. Вони побачать справжні українські танці, почують ліричні пісні та взнають багато нового про нашу Батьківщину.

Свято це — неофіційне. Хочеться, щоб це була щира розмова земляків за українським борщем.

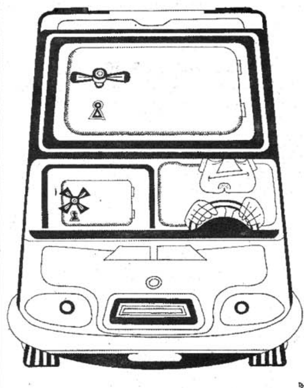
ЗЛИВАЙТЕ, ХЛОПЦІ, ВОДУ!

Наказали харківські чиновники

ПЕРШІ недержавні, а простіше, приватні, автобуси з'явилися на вулицях Харкова понад рік тому. Важко сказати, яким чином вони поліпшили вкрай гостру проблему міського транспорту у майже двохмільйонному місті. Проте невеличкі, але досить «жваві» автобуси вельми органічно вписалися в наше життя. Принаймні з'явився вибір: хочеш — витрачай залишки нервів на годинне очікування трамваю, а хочеш — за порівняно невисоку плату підіймайся сходинками всюдисущого «пазика».

На сьогодні у місті відкрито чимало приватних маршрутів, на яких працюють десятки одиниць автотранспорту. Підкреслю, водії цих автобусів ні в кого не вимагають ані пального, ані запчастин. А до кінця наступного року Головне управління міськвиконкому з транспорту та зв'язку передбачає створити в місті кілька десятків приват-маршрутів, на яких буде задіяно не менше 200 одиниць автотранспорту. Але схоже, що цим планам не здійснитися. Всупереч здоровому глузду і життєвій необхідності на цьому шляху знову стоїть чиновник. Причому, важко назвати конкретних осіб, які ставлять палки в колеса приватних автомаршрутів. Їх, як завжди, немає! А виконавці, щоправда поки що тільки в особі начальника відділу цін облдміністрації, «за наказом начальства» уже розпочали тотальну перевірку, а якщо бути точним — придушення альтернативного міськтранспорту. І за «криміналом», як ви здогадалися, справа не стала. Відповідно до якоїсь там постанови, прийнятої ще Радою Міністрів УРСР, маршрутне таксі (а приватні автобуси тільки так і класифікуються) не може мати більше місць, ніж мікроавтобус типу РАФ. Тож, звиняйте, хлопці, бо автобуси у вас трохи більші, а тому сплатіть штраф у розмірі всієї виручки, починаючи з нового року.

Навряд чи можна серйозно сприймати аргументи начальника відділу цін облдміністрації, які зводяться до одного: навіщо ці «позастатутні» автобуси, які перевозять лише багатих і зовсім не обслуговують пенсіонерів? Але ж багаті на цих автобусах, як відомо, не їздять. Користуються ними здебільшого люди середнього достатку, а їх уже немало. Проте наша стара добра влада, як і раніше, намагається допомогти всім і захистити всіх відразу, що їй, правда, ніколи не вдавалося. Бо не може й досі збагнути, що багаті якось проживуть і без її турботи. Чиновники кажуть, що не вистачає транспорту, тому й проблеми з перевезенням пасажирів. Але чому тоді не заробляти на нього кошти хоча б податками на приватні автобуси? Однак, проблема очевидно в іншому — хто буде збирати данину з цього альтернативного міськтранспорту.

Здавалося б, розвивай цю справу у необхідному напрямку, стимулюй її обгрунтованими податками і населення величезного міста через пару років могло б полегшено зітхнути, позбавившись задушливих нині трамваїв та тролейбусів. Аж ні. Той, хто користується службовими авто — проти.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Торги

Продаються престижні підприємства

У грудні цього року, як розповіли в регіональному відділенні Фонду державного майна України по Волинській області, вперше виставлятимуться на продаж акції чотирьох престижних підприємств. Це Луцький завод комунального устаткування, підприємство «Родючість» і ремонтно-транспортне підприємство з Ратнівського району.

Але найвагоміше — Ківерцівський виробничо-торговий деревообробний комбінат. Підприємству виповнилося 80 років. Його продукція відома далеко за межами України. Світову славу деревообробникам приніс щитовий художній паркет, який користується попитом в 20 країнах світу. Милує око він у посольствах, палацах культури, у святкових залах Маріїнського палацу в Києві... Майстри комбінату можуть виробляти за рік більш як 100 тисяч квадратних метрів високохудожнього кольорового паркету.

Найближчим часом в області буде виставлено на аукціон понад 10 автозаправних станцій. А вже приватизовано на Волині 24 автозаправки.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Скандали

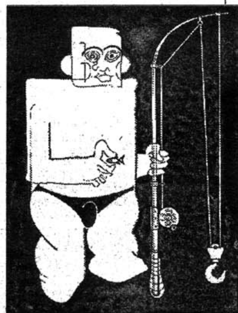
За універмаг — як за квартиру

НЕЩОДАВНО у Хмельницькому спалахнув вже третій скандал довкола приватизації об'єктів торгівлі. Спочатку гнів громадськості та місцевих засобів масової інформації викликала інформація про приватизацію центрального універмагу за символічну ціну. Згодом на координаційному комітеті по боротьбі з організованою злочинністю порушили питання і про приватизацію ресторану «Центральний», який було продано за три мільярди.

І ось черговий скандал. На сесії Хмельницької міської Ради мер Михайло Чекман приголомшив депутатів сенсаційною звісткою: чотириповерховий універмаг «Дитячий світ» приватизовано за ціною, що тотожна вартості чотирикімнатної квартири. Депутатське терпіння увірвалося, і вони висловили недовір'я представнику Фонду державного майна у місті пану Матущаку.

З іншого боку, приватизаційними збоченнями зацікавились і компетентні органи. Бо, як з'ясувалося, стартові оцінки майна були зроблені у відповідності з інструкціями Кабінету Міністрів. Щоправда, представники Фонду намагалися не всіх допустити до аукціону. Наприклад, різні перепони чинилися акціонерному товариству «Хмельницькголовпостач». А оскільки в торгах брала участь обмежена кількість покупців, то і ціна об'єктів на аукціоні майже не зростала. Отже, самого покупця звинувачувати ні в чому.

Така обставина змусила Хмельницький міськвиконком звернутися з пропозицією до Кабінету Міністрів про зміну методики оцінки вартості комунального майна. Цей документ було направлено до столиці ще влітку. Але і досі звідтіля ні слуху, ні духу. А отже, приватизація загальнонародного майна за безцінок триватиме. І, схоже, не тільки в Хмельницькому.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Хмельницький.

КУРСИ ВАЛЮТ	КУПІВЛЯ			ПРОДАЖ		
	USD	DM	RUR	USD	DM	RUR
Кіровоград	185	128	37	190	131	39
Суми	181–185	125–128	37–38	187–190	130–134	40
Запоріжжя	183	130	39	187	135	41
Одеса	184	128	38	187	133	40

Замість коментаря

Приватизація по-херсонськи. І не тільки...

З ПОЧАТКУ року у Херсоні приватизовано 46 підприємств торгівлі, побуту, до кінця року ця цифра зросте до 79. Від продажу цих об'єктів планувалося одержати 359 мільярдів 281 мільйон карбованців, до міського бюджету надійшло понад 60 мільярдів, решта припадає на майнові сертифікати.

Ось як прокоментував ситуацію начальник представництва Фонду держмайна України у Херсоні Олексій Гринько:

— Не думаю, що наша приватизація чимось відрізняється від тієї, яка існує в Україні. Можна, звичайно, полемізувати щодо сумарного ефекту від цього загальнодержавного заходу, бо завжди мати від нього максимальну вигоду. Але я хотів би порушити деякі досить поширені проблеми, з якими доводиться мати справу. Не все в житті буває так, як регламентується паперами. Пошлюся на останній аукціон, проведений у місті. Так і не вдалося продати два магазини — «Зоря» і «Роксолана». І лише через те, що приміщення, в яких розміщуються ці об'єкти, належать в одному випадку суднобудівному заводу, а в іншому — заводу імені Комінтерну. Ці відомчі підприємства ніяк не хочуть розлучатися з своєю власністю і пропонують, щоб за неї теж заплатили, причому суми називалися карколомні. Охочих викупити ці продовольчі магазини знайшлося чимало, однак їх відлякала плата за приміщення. Отже, в законодавстві має знайти відображення все, що викликає спірні питання. Інший гальмівний чинник приватизації — фінансовий стан підприємства. Ми мало не щодня стикаємося з фактами, коли заплановане для продажу підприємство ледь зводить кінці з кінцями. Дійшло до того, що збанкрутілі підприємства не мають коштів для проведення аудиторської перевірки.

Ще один момент, який відбиває неповороткість місцевих органів влади. Скажімо, Херсонська міськрада спромоглася скласти перелік об'єктів, що підлягають приватизації, лише у червні 1995 року, тобто згаяно півроку для організації належної роботи. Але кого за це спитали?

Якщо брати тему ширше, на місцях намагаються подекуди саботувати хід приватизації, шукати різні зачіпки, щоб відкласти її на потім. Якщо з міською комунальною власністю справи ще більш-менш нормально, то з державною — виникають одні й ті ж питання. Будь-що намагаються перенести строки роздержавлення ПКТІ «Аметист» у Херсоні, підприємство «Заряд» та інші. Ще більші проблеми з об'єктами незавершеного будівництва. Відразу знаходять безліч відмовок. Назову лише два об'єкти в обласному центрі — недобудований готель на проспекті 200 років Херсона і Палац піонерів. Покупців на них знаходиться чимало, однак місцеві керівники висувають різні причини для стримування приватизації, наводять як аргумент різні прожекти щодо використання названих будівель у майбутньому. Висновок такий: безкровна революція, пов'язана з переведенням однієї форми власності в іншу, теж справа досить неспокійна і непроста.

Записав Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Пишемо нову Конституцію України

ХТО Ж МИ В РІДНОМУ ДОМІ?

Погибнеш, згинеш, Україно, Не стане знаку на землі.
(Т.ШЕВЧЕНКО. Осії. Глава XIV. 1859)

Така перспектива стає очевидною, коли знайомишся з проектом нової Конституції України, підготовленим робочою групою Конституційної комісії. Вже преамбула проекту свідчить про те, що його зміст не спрямований на зміцнення і утвердження верховенства державного суверенітету України, збереження української нації. Візьмімо першу тезу преамбули: «Ми український народ — громадяни України усіх національностей,.. затверджуємо цю Конституцію». З цієї тези випливає, що українці не є нацією, бо наведене визначення українського народу розходиться із загальновизнаним визначенням нації, згідно з яким вона є стійкою спільністю людей, що історично склалася на базі спільності економічного життя, території, мови, самобутності культури та побуту. Так хто ж? Відповідь напрошується сама собою: українці — одна з національностей, що проживають на терені України і сукупність яких становить український народ. З цієї логіки випливає, що поняття «Україна» в проекті вживається більш як географічна назва, ніж ментальна характеристика корінної нації.

УКРАЇНСЬКУ націю проект позбавляє ознак корінної шляхом введення терміну «національні меншини» (як еквівалент поняття «національний»), що урівнює в правах і свободах з корінною нацією. Таке зрівнення в правах по суті перетворює українців на одну із національних меншин (національностей, а їх більше 110 в Україні), хоча і найбільшу за чисельністю.

Що це так, достатньо навести визначення національної меншини, конституйоване в правовому полі Української держави. Національна меншина — це група громадян України, «які не є українцями за національністю, виявляють почуття національного самоусвідомлення та спільності між собою» (Закон України «Про національні меншини в Україні», ст.3).

Чим же керувалися автори проекту, позбавляючи українську націю статусу корінної, руйнуючи її «духовну фортецю»?

За проектом «місцеве самоврядування є правом територіальних громад — мешканців сіл, селищ та міст самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України» (ст.144, част.1). І водночас у статті 135 записано: «Територіальний устрій України грунтується на засадах єдності і цілісності державної території, оптимального поєднання, централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованості соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням історичних, економічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій населення. А територіальні громади можуть бути й національно-територіальними утвореннями, оскільки територія, на якій вони проживають, як правило, є «місцем компактного проживання громадян, що належать до однієї або кількох національних меншин» (ст.10). Тому є чимало підстав вважати, що місцеве самоврядування набуде особливого розвитку в тих місцевостях України, де проживають національні меншини.

У такий спосіб Україна облаштовуватиметься на зразок колишньої радянської федерації. Саме для цього народ України розглядається просто як сума громадян понад 110 національностей, серед яких українці — лише одна з них. Проектом передбачено, що три мільйони підписів громадян, які мають право голосу, можуть вважатися народною ініціативою, за якою Президент ініціює референдум (ст.67). Це близько 8 відсотків від загальної кількості виборців. Немає сумніву, що російська національна меншина, котра становить більш як 11 мільйонів громадян України (22 %), легко може зібрати три мільйони підписів і примусити Президента оголосити всеукраїнський референдум, аби поставити питання про відновлення Союзу, але вже в новій формі — СНД (як сказано в Меморандумі Ради глав держав СНД «Основні напрями інтеграційного розвитку Співдружності Незалежних Держав», підписаному Президентом України Леонідом Кучмою 21 жовтня 1994 року в Москві, «побудови в перспективі регіональної міжнародної організації, здатної забезпечувати політичну і соціально-економічну стабільність на просторі СНД»). Звідси видно, що норма ст.67, част.2 ставить під сумнів міцність і стабільність Української держави, хоча стабільність є однією з ознак довговічності конституційного ладу.

Підриває стабільність конституційного ладу і норма ст.32, част.2, яка надає право членам Національних Зборів України створювати в палатах фракції. Неважко зрозуміти, що фракції, утворені за національною ознакою, будуть продукувати суперечності в роботі Національних Зборів. А сенатори, обрані у верхню палату непрямими виборами від територій, представляючи, по суті, національно-територіальні громади, національні меншини (ст.74,част.1), своєю діяльністю посилять ці суперечності. Це ймовірно, якщо врахувати, що їм надається право (ст.85, п.10) «вирішення питань територіального устрою України».

НАЦІОНАЛЬНІ фракції, відстоюючи інтереси тієї чи іншої громади — мешканців певної території, можуть застосувати демарші, ставити ультиматуми. Це паралізуватиме роботу парламенту, а суспільство може поставити на межу міжнаціональних конфліктів. Можливість такого конфлікту закладено в проекті. Згідно із ст.50, част.5, «кожний має право захищати свої права і свободи від порушень будь-якими не забороненими законом засобами», як і своє життя (ст.22,част.3).

Одним із таких засобів у цивілізованих країнах є зброя. Можна не сумніватися, що такий опір виникне в разі відмови Національних Зборів дати згоду на конституційне утворення тієї чи іншої національно-територіальної автономії (про можливість розвитку подій у такій площині свідчить наростаюча боротьба кримськотатарського народу за свої національні права).

Вимога конституювати подібне утворення може розглядатися як вияв територіальною громадою почуття національного (але не українського) самоусвідомлення, як це сталося з частиною населення Одеси, що усвідомило своє існування в імперській Росії, вирішивши на ознаку цього встановити в місті пам'ятник катові української нації імператриці Катерині II.

Про наявність можливості виникнення суперечностей на національному грунті говорить і назва органу законодавчої влади України — «Національні Збори України». Дійсно, якщо поняття «національні» підкреслює державність української нації, то це вказуватиме на можливість дискримінації національних меншин з її боку (чи не для того, щоб відвести підозру в такій дискримінації, уряд України запланував створити в Києві «Будинок національностей»?). Якщо ж поняття «національні» належить до національних меншин, то назва «Національні Збори» буде відбивати їх волю, з обов'язковим ущемленням прав української нації (щось на зразок повзучої русифікації, полонізації, румунізації, мадяризації тих громадян України, які не відчувають себе українцями).

СЛІД ЗАУВАЖИТИ, що, на нашу думку, національні суперечки не зможе нейтралізувати і Президент, оскільки у нього на це не вистачає повноважень. Він не має права прямо втручатися в діяльність органів місцевого самоврядування, територіальних громад.

Згідно зі ст.103, част.3, він може тільки «забезпечити узгодженість у діяльності органів державної влади, їх взаємодію з органами місцевого самоврядування». Не зможуть також захистити українські інтереси перед територіальними громадами Генеральна прокуратура, Верховний суд, Рада оборони та інші ключові державні органи, затвердження яких проект відносить до компетенції Сенату (ст.85). Щоб уникнути двозначності назви вищого законодавчого органу держави, варто зберегти за ним назву «Всенародні Збори України», яка була вжита в Конституції Української Народної Республіки і Статуті про державний устрій, права і вольності УНР, ухваленому Центральною Радою 29 квітня 1918 року.

Крім означених, у проекті необхідно виправити ряд інших статей. Перш за все потребує зміни ст.8, згідно з якою «в Україні діє принцип верховенства права». Необхідно проголосити в Україні дію принципу верховенства закону. І от чому. В преамбулі проекту сказано, що український народ керується Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, прийнятим на реалізацію Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року. А в декларації чітко записано, що Україна «забезпечує верховенство Конституції та законів республіки на своїй території». Отже, проголошення принципу верховенства права в Україні буде порушенням і декларації, і акта, на що нація авторам проекту федералізації України права не давала, якщо не нехтувати всенародним голосуванням 1 грудня 1991 року, яке підтвердило акт і він набув чинності повністю. Це по-перше.

По-друге, введення принципу верховенства закону вимагають міжнародні зобов'язання України. Йдеться про вступ України до Ради Європи, членам якої вона стала 9 листопада 1995 року. А членом вона стала в контексті запевнень вищих органів влади, що «процес конституційних, правових, економічних реформ в Україні спрямований на встановлення такого державного устрою, який би повністю відповідав європейським нормам і стандартам» (Лист Президента, Голови Верховної Ради, Прем'єр-міністра України від 27 липня 1995 р.). І на основі того, як сказано в рекомендації Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо вступу України, що, відповідно до ст.4 Статуту РЄ, Україна здатна і бажає виконувати обов'язки члена РЄ, викладені в його ст.3: «Кожний член Ради Європи обов'язково повинен визнати принципи верховенства закону та здійснення прав і основних свобод людини всіма особами, які перебувають під його юрисдикцією, і має щиро та ефективно співробітничати в досягненні мети Ради Європи».

Отже, міжнародні зобов'язання, які за ст.9 проекту «є складовою частиною правової системи України», вимагають проголошення принципу верховенства Закону. Цього вимагають і статті 19, 30, 52 проекту. Наприклад, ст.30 декларує принцип верховенства закону, коли забороняє право будь-кому відмовлятися від виконання законів через релігійні переконання. А ст.52 прямо спирається на принцип верховенства закону, коли вводить таку норму: «Закони та інші нормативні акти, що визначають право і обов'язки громадян, повинні бути доведені належним чином до населення».

Проте що розробникам проекту на старих компартійних засадах до міжнародних зобов'язань України! Їм потрібен правовий механізм для розчленування, а згодом і знищення України як національної держави. Мабуть, з цією метою вони ввели в проект інститут верхньої палати Національних Зборів — Сенат — з непрямими виборами.

АДЖЕ, ПО СУТІ, принцип верховенства права є реалізацією відомого принципу «дозволено все те, що не заборонено законом». Тому принцип верховенства права закладає механізми для можливості зміни правового статусу територій, від яких делеговано сенаторів у Національні Збори, де їм надається право вирішувати питання територіального устрою України (ст.85, п.10). Вони передбачаються в проекті у різних формах: від вільної економічної зони (ст.91, п.20) до конституції на зразок кримської (ст.138).

На території, що змінила свій правовий статус уже на законних підставах, вживатиметься «поряд з державною мовою... в діяльності органів державної влади та державних організацій мова, прийнятна для більшості мешканців даного населеного пункту чи певної адміністративно-територіальної одиниці» (ст.10, част.2; у ст. 48, част.3, ця мова більшості мешканців називається їхньою «рідною мовою»). А згідно із ст.11, част.1, забезпечуватиметься «розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх національних меншин», що будуть мешкати на території із зміненим правовим статусом. Поза сумнівом, на цій території не буде умов для розвитку української самосвідомості, традицій і культури. Такий перебіг подій відзначав Леонід Кучма у згаданому виступі, коли говорив: «Ми стали об'єктом активного (і подекуди експансивного) духовного, ідеологічного, культурного, інформаційного впливу, інтереси та цінності орієнтації якого суттєво відрізняються від тих, що притаманні українському народові». І зрозуміло чому. Адже чи не кожна так звана національна меншина, що проживає на терені України, має свою історичну батьківщину, де існує відповідна держава. Ця держава надаватиме підтримку одноплемінникам, як то діється й тепер: німцям — Німеччина, євреям — Ізраїль, росіянам — Росія, американцям — США. А через таку підтримку можна впливати на державотворчий процес в Україні на користь своїм національним інтересам, одержуючи могутній засіб для цього — сенаторів-лобістів від тих територій, де ці інтереси знайдуть підтримку і захист у діяльності відповідних національних меншин.

ОТЖЕ, при збігу обставин сенатори можуть поглибити федеративний елемент конституційного ладу України і врешті-решт перетворити його на конфедеративний. Такий елемент в Україні вже конституюється — це Автономна Республіка Крим (розд.X), утворена шляхом референдуму російською національною меншиною. Перетворення ж України на конфедеративний союз територій, що можуть змінювати свій правовий статус, аж до автономій, які мають право видавати свої закони, як це робиться у Криму (ст.140), означає розділ її.

«А розділ України єсть найпоганіше діло, яке тільки можна найти в історії», сказано в Книгах биття українського народу, програмі Кирило-Мефодіївського братства. Тому намагання зберегти цілісність України в умовах існування автономій неминуче породить братовбивчу війну, як це було за епохи Руїни (1657—1687 рр.), бо в боротьбі за права автономії національна меншина — територіальна громада зможе спиратись на ст.14, яка надає право народові (а значить, і частині його, національній меншині) і кожному громадянинові України «чинити опір будь-кому, хто здійснює спробу ліквідувати... конституційний лад». Таке право може застосувати будь-яка територія, що прагне до автономії із конституційним ладом на зразок кримської.

За умов інтенсивних міграційних процесів, що відбуваються на терені України (в тому числі і нелегальної міграції), проект закладає механізм неконтрольованого збільшення національних меншин (цей процес особливо характерний для російської національної меншини), що несе пряму загрозу державному суверенітетові України.

АВТОРИ проекту Конституції декларують, що вона грунтується на засадах демократичної держави (ст.60, част.2). Проте аналіз показує, що проект ущемлює законні права української нації як корінної і не забезпечує їй умов на самовизначення.

Тому держава, побудована за цим проектом Конституції, буде деукраїнізованою. А значить, недемократичною. Оскільки не може бути демократичною держава, в якій ущемлюються права корінної нації.

Щоб виправити проект в бік українізації конституційного ладу, слід спрямувати його на розбудову національної, демократичної, соціальної, правової держави у відповідності з Декларацією про державний суверенітет, де національний її характер відповідатиме потребам саме української національності, а не російської, єврейської, польської, німецької чи якоїсь іншої, про які дбають їхні держави-метрополії. До цього зобов'язує Акт проголошення незалежності України, закріплений повністю волею української нації.

І порушити її не дано нікому.

Ярослав ІЛЬЯСЕВИЧ,
народний депутат України;
Володимир ДОРОШКЕВИЧ,
доцент Українського державного педагогічного інституту імені М.Драгоманова.

Консолідація українського народу і нації — визначальний чинник державотворення

***В** СИЛЬНІЙ консолідованій національній державі поняття держава, нація, мова ототожнюються. А що в силу історичного розвитку своєї державності Україна не повною мірою сконсолідована національна держава, то розв'язання цієї проблеми особливо важливе для визначення політики державотворення в галузі побудови громадянського суспільства.*

Передусім спробую дати визначення: що розуміти під поняттям український народ. Це історична спільнота людей, яка володіє спільною геоетнічною данністю (місцеволодіння), об'єднана в одній державі єдиним громадянством і котра складається з української нації, яка зреалізувала своє право на самовизначення і утворення національної держави, та з національних груп іншонаціональних етносів, що проживають в межах держави і є її громадянами.

Є різні визначення поняття нація, але найбільш прийнятним, на мою думку, є означення, що це стійка історична спільність людей, котра визначається соціальними зв'язками, характеризується специфічними етнічними рисами, що зумовлені особливостями економічного і культурного розвитку, спільністю території, національної мови й побуту та відображенням цих факторів у суспільній свідомості, тобто психології нації (національний характер), культурі (національна культура).

Олександр Довженко у своєму щоденнику так охарактеризував українську націю в історичних умовах своєї доби:

«В чомусь найдорожчому, найважливішому ми, українці, безумовно, є народ другорядний і нікчемний. Ми — народ безцвітний, наша один до одного непошана, наша відсутність солідарності і взаємопідтримки, наше наплювательство на свою долю і долю своєї культури є абсолютно разючі... Вся наша нечулість, боягузництво наше, зрадництво і пілатство, і грубість і дурість під час всієї історії Возз'єднання України є по суті кажучи цілковитим звинувальним актом, є чимось, за що людство повинно нас презирати, якби воно, людство, думало про нас. У нас не державна, не національна і не народна психіка. Ми вічні парубки, а Україна наша вічна вдова».

Ці слова втратили свою актуальність щодо українського народу 1 грудня 1991 року, коли на референдумі незалежності понад 92 відсотки населення України підтвердили Акт Державної Незалежності і виявили своє прагнення утворити незалежну державу.

Але проблеми сформованого історичним розвитком українського світогляду, ментальності, про які говорив Довженко, нікуди не зникли. Вони залишились і з цими проблемами ми живемо, тепер вже в Українській державі.

Усі нинішні українські негаразди мають в своїй основі одну проблему — етнічну, породжену одним явищем — перерваним на декілька століть процесом самовизначення української нації. Першопричиною такої ментальності народу та інших українських проблем — мови, культури, економіки — є трагедія середини XIII століття, коли зовнішня сила — татаро-монголи, перервала процес розвитку Української держави.

Ця та ряд інших історичних обставин призвели до того, що в різний час ті чи ті території України разом з населенням потрапляли до складу різних держав — Литви, Польщі, Угорщини, а потім Росії, Австро-Угорщини, Речі Посполитої, Румунії, Чехії. Це наклало свій відбиток на формування менталітету українця. Економічні, культурні, соціальні зв'язки між українськими територіями були порушені, бо Україну розмежовували державні кордони, а політика держав, котрі загарбали споконвічно українські території, завжди була спрямована на те, щоб накласти свій відбиток на політичний світогляд українського населення. Протягом тривалого часу такі впливи заклали в душу українців специфічну і відмінну в різних регіонах систему політичних, культурних пріоритетів, ставлення до таких цінностей, як незалежність, національна гідність, ставлення до своєї рідної мови тощо. Як наслідок утворились і з часом посилились відмінності між українцями, що проживали в різних державах.

Імперська політика стосовно української нації в усі часи і в усіх державах спрямовувалась також на асиміляцію української частини населення, а для цього вигадувались такі територіальні означення, як Малопольща, Малоросія, Новоросія тощо з відповідними псевдоетнічниминазвисками: малорос, хохол, русин... Цілеспрямовано намагались виокремлювати етнічні групи українців, як-от гуцули, лемки, бойки, поліщуки, і трактувати їх як окрему націю. Цю ж політику сусідні держави намагаються продовжувати і нині, акцентуючи у своїй пропаганді на регіональних факторах і відмінностях, штучно створюючи сепаратистські тенденції, як у випадку з русинами на Закарпатті, чи у впровадженні ідеї Донецько-Криворізької республіки, або й зовсім у федералізації України. А федералізація на практиці посилювала б хибну думку, котру намагаються поширювати недруги, що єдиної української нації не існує, а є різні українці — таврійські, слобожанські, галицькі, волинські тощо і, звісно, «русскоязичние» українці з правом на національну окремішність. Це також мало б стимулювати декларование російськими політиками «право» на втручання Росії у внутрішні справи сусідньої держави для захисту «інтересов русскоязичного населенія». Звісно, що питати згоди на це у того ж таки населення ніхто не буде.

З особливим цинізмом, фарисейством і наполегливістю така політика русифікації здійснювалась останні 70 років. Русифікація в Радянському Союзі була тотальна й охоплювала всі сфери суспільного життя: ділову мову, культуру, освіту, науку, виховання, інформативний простір. За найменший відступ від здійснення політики русифікації керівників будь-якого рангу карали нещадно.

Про це найкраще засвідчив у своїх спогадах колишній I секретар ЦК КПУ Петро Шелест:

«Я выпустил книгу («Україна наша Радянська»). Исторические факты изложил еще со времен Богдана Хмельницкого, сведения о Запорожской Сечи. Об экономике, о географическом расположении Украины. «Почему она вышла на украинском языке?» — спрашивали меня одни. «Ты казачество воспеваешь», — обвиняли меня другие. «Ты сам ее читал?» — спрашивал я Суслова. «Нет, не читал, но мне докладывали». Я Брежнева прямо спросил: «Что мне ставилось в вину?» Брежнев подумал и сказал: «Ты много проявляешь самостоятельности в решении вопросов» («Да не судимы будете», стор. 576, 564).

Йшла цілеспрямована колонізація, русифікація України, спрямована на знищення української нації — фізичне, культурне й духовне знищення.

Понад 15 мільйонів жертв трьох голодоморів та масових розстрілів і репресій в часи комуністичного владарювання — це далеко не повний перелік втрат, що їх зазнав український народ тільки в 1920—50 роках внаслідок втрати своєї державності.

Задля об'єктивності слід зазначити, що чужинецькі впливи не були однозначно негативні. Наприклад, Південно-Західна Україна, що перебувала під впливом Балкан, черпала звідти досвід вдосконалення землеробства, Галичина й Поділля перейняли від Австро-Угорщини культуру європейського рівня. На Півдні України, де Росія, борючись за вплив у Чорноморському регіоні, руками українців зводила міста-фортеці та створювала кораблебудівну промисловість, українці запозичили передові на той час технології кораблебудування. Були й деякі інші позитивні економічні фактори. За часів тоталітарної комуністичної імперії, котра скоїла нечувані злочини проти українського народу, які можна порівняти хіба що зі злочинами фашизму, були зібрані воєдино майже всі українські історичні землі. Україна стала членом ООН, що стало величезним позитивним фактором для відродження української державності.

Але наслідком вищезазначених історичних процесів став нинішній менталітет українця, котрий зумовлює політичну суспільну поведінку української нації в цілому. **На думку академіка Киричука, ментальності українського народу властиві чотири системотворчі ознаки:**

1. Інтровертивність вищих психічних функцій, що виявляється в зосередженості особи на фактах і проблемах внутрішнього особистісно-індивідуального світу.

2. Кордоцентричність, що проявляється в сентименталізмі, чутливості, фольклорі, яскравій обрядовості.

3. Анархічний індивідуалізм, що виявляється в різних формах прагнення до особистої свободи без належного стремління до державності, в браку дисципліни й організованості.

4. Перевага емоційного, почуттєвого над волею та інтелектом.

Перевірений поколіннями досвід орієнтував людей на те, що саме треба використовувати й розвивати, щоб вижити й уціліти. А саме ментальність визначає здатність нації до державотворення.

Головною причиною кризи в державі є слабкість українського менталітету, брак волі і політичної свідомості. Про це Юрій Бадзьо в своїй статті «Україна: четверта спроба» написав так:

«Парадоксально, але з часу проголошення незалежності України в політичному багатоголоссі суспільства найслабше чути український голос — голос історичного господаря країни. Серед стихійних та організованих середовищ переважають комуністичносоціалістичні і так звані загальнодемократичні прошарки. Перші займають проросійську або навіть відверто антиукраїнську позицію. Другі, викривлені історією, ніяк не випростаються, в них бере гору географічний, а не національно-духовний критерій. Патріотидемократи так бояться сколихнути злих духів минулої неволі, що й імені свого не називають, вживаючи поняття «народ України», а не «український народ» («Розбудова держави» № 10, жовтень 1995 р., стор. 9).

Як практично слід зрозуміти поняття «консолідація українського народу» і, як його складову, — консолідацію української нації? (Дехто ще пропонує замінити поняття «український народ» на «українська політична нація»). У зміст поняття «консолідація нації» закладено необхідність зближення політичних, соціальних та етнічних груп на грунті єдиної державотворчої політики, української мови, культури, державних пріоритетів. Хочу застерегти, що це зовсім не означає нищення етнічних груп українців або іншонаціональних етносів, що живуть в Україні, і переплавлення їх шляхом асиміляції чи іншим шляхом у єдине ціле, як це намагалися робити в СРСР, штучно витворюючи радянський народ. Мова має йти про об'єднання зусиль в справі державотворення, реформування економіки та збагачення української мови й культури етнічними особливостями різних регіонів України. Без сумніву, що тільки такий шлях розвитку Української державності забезпечить успіх у державотворенні і піднесе українську культуру і мову.

Отже, розкриваючи поняття «консолідація українського народу», слід зазначити, що мова має йти передусім про відродження української нації, подолання наслідків багатовікової русифікації та водночас про створення належних умов для функціонування культури, мови інших національних груп, котрі мешкають в Україні, і про налагодження співпраці української нації та інших національностей й етносів задля створення держави, в якій усі її громадяни зможуть задовольнити свої економічні, мовні, культурні, соціальні та інші потреби.

Тобто мова має йти про утворення конституційного, законодавчого поля, котре це забезпечило б, а об'єднальним чинником, ідеєю для консолідації зусиль мають стати спільні, загальні для всіх цінності, як-от: своя держава та ідея державотворення; матеріальний добробут; соціальний захист, демократичний устрій; безпека і обороноздатність держави; інтегрування в світову систему товарообміну.

Однак, аби не збитися на манівці в гонитві за цією, об'єднальною для всіх, ідеєю, слід чітко дати відповідь на питання, котре впродовж останніх років лунає, **але не отримує однозначної відповіді — яку державу ми будуємо?**

Слід знайти на це відповідь, щоб знати, задля якої мети консолідувати народ і націю.

По-перше, ми, звичайно, будуємо державу демократичну. Але якщо так, то чи демократичні цінності мають сприяти консолідації нації і централізації держави, чи, навпаки, їх слід сприймати так, як їх дехто намагається трактувати, тобто як поле для дезінтеграції, спосіб забезпечення свободи індивіда, пріоритету права людини над правом нації, інтересів особистості над інтересами держави?

На мій погляд, найвищою цінністю в суспільстві мають бути державні інтереси та права нації, а їх складова — права людини, мають погоджуватися через систему демократичного представництва в органах влади та діяльністю громадських інституцій і визначатися в правовому полі держави.

Головна причина всіх нинішніх економічних негараздів криється в тому, що частина українського народу позбавлена в силу історичних обставин національної гідності, елементарного патріотизму, що в умовах правового нігілізму породжує на всіх рівнях масові явища корупції, розкрадання багатств країни, сепаратистські тенденції. З цієї ж причини реформи на низовому рівні саботуються, прибутки приховуються від оподаткування, процвітають хабарництво, рекет, а антиукраїнські сили, які все це здійснюють, намагаються ще й видати такий стан за наслідок державної незалежності України і отримати з цього політичні дивіденди. Професор Григорій Бачинський у статті «Чи залишиться Україна українською?» з цього приводу зазначив: «Які ж наївні поради деяких наших «державотворців» почекати з національним відродженням, а всі сили зосередити на розв'язанні економічних проблем. Мовляв, потім, коли Україна стане багатою, економічно процвітаючою країною, настане час серйозно взятися за відродження української мови, культури, традицій, за національне виховання людей. При цьому вони забувають, що потенційно економічно слабші країни Литва, Естонія, Латвія вже значно випередили Україну за рівнем життя саме завдяки високій національній свідомості своїх народів. Патріотів не купують — патріотів виховують, причому особистим прикладом. Недаремне японські економісти, котрі нещодавно відвідали Україну, на запитання «Чого бракує українській економіці?» однозначно відповіли — націоналізму».

Отже, на відміну від керівництва нашої держави, іноземці розуміють, що для витворення українського економічного відродження потрібно передусім забезпечити відродження національного патріотизму.

Але ж як забезпечити це, скажімо, в Криму, коли там близько мільйона етнічних українців живуть в умовах прогресуючої дискримінації української мови, культури і миряться з тим. А 250 тисяч кримських татар беруть більшу участь у політичному житті Криму, аніж мільйонна українська громада. Так є тому, що кримські татари мають більш сконсолідовану націю і почуваються громадянами України.

Величезну роль у консолідації народу і нації відіграє Церква. В усі часи історичного розвитку людства релігія була або визначальним, або невід'ємним чинником державотворення. Те, що без віри неможливо побудувати громадянське суспільство, в досить цікавий спосіб стверджує заступник голови православних братств УПЦ Московського патріархату А. Радзієвський в статті «Как Бог его триедин»: «Верой советского народа была вера в коммунизм, коммунистическая вера». Цікаве одкровення речника УПЦ Московського патріархату в Україні, чи не так? Виявляється, була не політика атеїзму, запроваджена компартією в ранг державної ідеології, а така собі «комуністічеська вєра», проти якої у Радзієвського немає жодних заперечень. Але є у цього апологета РПЦ неприйняття (і категоричне!), УПЦ иївського патріархату з усіма лайливими епітетами на її адресу, і таке ж категоричне заперечення використання української мови в богослужінні. Це й закономірно, бо в здійсненні Російською імперією, а згодом і комуністичним режимом політики денаціоналізації, русифікації діячі й духовенство Російської Православної Церкви грали відведену їм роль, колаборуючи і прислужуючи атеїстичному режимові. Насильницьке знищення ними української Національної Церкви спричинило різкий обрив одвічних традицій, породило вакуум в душах людей, заповнити який мали, на думку реалізаторів цього проекту, комуністичні ідеали. Така руйнація тоталітарним режимом ідеалістичного світогляду українського народу поруйнувала українську націю стократ гірше, ніж Чорнобиль і бездержавність, та комуністичні ідеали не тільки не заповнили душ українців, але сприймалися основною масою народу як чужинецько-ворожі та антинародні.

Спільність віросповідування, духовне єднання народу в єдиній помісній національній Церкві як ні один інший фактор сконсолідує націю і народ. В той же час консолідація української нації і українського народу буде проблематичною доти, доки духовне життя кількох мільйонів православних віруючих України буде під опікою Синоду Російської Православної Церкви, членом якого є предстоятель УПЦ митрополит Володимир Сабодан, котрий фактично є підлеглим Патріарха РПЦ Алексія.

Небезпека полягає ще й у тому, що російські спецслужби завжди використовували Російську Православну Церкву для діяльності на території сусідніх держав.

Генерал КГБ О. Калугін так написав про зв'язки ієрархів РПЦ з КГБ: «Как выяснилось, самой могучей фигурой в Церкви был не патриарх всея Руси, а полковник КГБ Романов, а затем Тимашевский, возглавлявшие специальный отдел в Пятом управлении КГБ. Последний... отличался особой лютостью, расставлял через Совет по делам религий кадры в епархиях и имел своих агентов чуть ли не во всех приходах» («Прощай, Лубянка», стор. 192).

Поряд з цим явищем в Україні є більш як 10 тисяч релігійних общин, адміністративні церкви яких поза межами України і котрі прищеплюють своїм вірним космополітичні і антинаціональні ідеї.

Цю проблему розуміли діячі УНР, котрі до проекту її Конституції записали: «До того часу, поки широкий загал українського народу не стане свідомим своїх національних і державних інтересів, релігія українського народу мусить бути взята під державну опіку та охорону проти агресивних заходів інших релігій в Україні».

Соціальна роль Української Помісної Церкви полягає в тому, щоб творити в суспільстві атмосферу стабільності і терпимості, погамовувати матеріальний егоїзм та політичний екстремізм, впливати через віруючих на гармоніза-

(Закінчення на 10-й стор.).

Консолідація українського народу і нації — визначальний чинник державотворення

(Початок на 9-й стор.).

цію як міжнаціональних, так і міжпартійних стосунків.

А що в Україні є понад тридцять мільйонів православних віруючих, то Президент України повинен припинити політику (і свою поведінку), близьку до атеїзму, і перейнятися справою творення єдиної Української Помісної Православної Церкви. І Верховна Рада також має стати на цей шлях.

Тільки за такої умови можлива повною мірою консолідація народу і, як закономірний наслідок, відродження духовне, економічне і соціальне. Якщо наше найвище керівництво цього не зрозуміє, то це буде гальмувати той процес, котрий даний нам Богом, щоб збудувати Українську державу.

Наступне — це техногенний аспект консолідації українського народу і української нації. Для реалізації цього завдання в законодавчій базі держави мають бути чітко визначені права приватної власності та створення належного механізму майнового захисту прав громадянина, забезпечення свободи підприємницької діяльності. Це найважливіша умова свободи особи, бо це її економічний базис.

Ще один аспект, котрий зумовлює створення економічного базису для консолідації українського народу і нації — це загальнонародна справедлива приватизація державного майна і землі, створення широкого прошарку власників і створення ефективного внутрішнього ринку.

Саме звідси постає у кожного індивіда-власника потреба щодо забезпечення з боку держави його майнових інтересів і, насамперед, захисту державою внутрішнього ринку і вітчизняного товаровиробника. Отже, в такому разі, держава стає життєво необхідною цінністю для громадянина зокрема і народу в цілому.

Але знову ж таки, у ринкових відносинах держава мусить проводити ринкову політику, складовою частиною якої є мовна політика. Я зумисно підходжу до цієї проблеми з економічного боку. Ринок потребує інформації, розгалуженої інформативної мережі. Розвиток виробництва, технологій також грунтується на інформації. Комп'ютерні мережі, бази даних тощо можуть ефективно функціонувати тільки за умови однієї державної ділової мови. Безперервні переклади ринкової, технологічної та іншої інформації з однієї мови на іншу призведуть до збільшення собівартості продукції через додаткові затрати на переклад.

Отже, так звана двомовність в Україні недоцільна передовсім з економічного боку. Без мови немає ні народу, ні держави.

Є й інший бік цієї проблеми. Навіть за побудови Всесвіту, як сказано в Біблії, спочатку було Слово. Боротьба за державність української мови є боротьба за Українську державу. Без цього чинника держава не стає українською. Історія свідчить, що держави, утворені на основі єдності мови, більш міцні, ніж державні утворення на базі економічної чи політичної єдності. Підтвердження цьому є доля Австро-Угорщини, СРСР, проблема Квебеку в Канаді.

Отже, мова консолідує народ, націю більше, ніж класова, партійна чи релігійно-конфесійна приналежність. Мова — це найголовніший чинник консолідації нації.

Але варто також зазначити, що з огляду на існуючі в Україні об'єктивні реалії зміна нинішньої мовної ситуації, утвореної внаслідок кількасотрічної русифікації потребує обережного і вдумливого підходу. Тільки адмініструванням, тиском її не вирішити. На державному рівні передусім слід забезпечити відповідну базу україномовного відродження, тобто словники, термінологічні довідники, нормативні матеріали тощо. Інакше замість консолідації народу та нації на базі єдиної мови можемо отримати зворотний ефект.

Наступна складова консолідації народу і нації — це інтеграційні зв'язки між регіонами України на грунті єдиного внутрішнього ринку та інформаційно-мовного простору.

В комплексній програмі консолідації української нації, розробленій Українською Республіканською Партією, ці завдання визначені так:

Стимулювання внутрішньої кооперації — розвиток товарних потоків між регіонами і розв'язання таким чином стратегічної проблеми: замкнення технологічних циклів всередині держави.

Здійснення структурних перетворень з метою створення національної економіки, стійкої щодо зовнішніх економічних і політичних впливів.

Міжрегіональні контакти між містами, підприємствами, сільськогосподарськими колективами, вузами, школами шляхом укладення взаємних договорів про співробітництво. Зокрема, обмін викладачами, спеціалістами, поїздки груп дітей на час релігійних, державних свят, канікул, обмін студентами для навчання та виробничої практики, проведення спільних конференцій у різних галузях, семінарів, олімпіад.

Тільки така політика може сприяти утворенню української політичної нації, коли кожен громадянин України, не втрачаючи своїх етнічних чи національних особливостей, зможе почуватися вільно у своїй державі і матиме захищені свої культурно-національні та матеріальні права.

Усі громадяни України мають стати українцями так само, як це реалізовано в інших країнах, де є «россіянє», тобто всі громадяни Федерації і етнічні «русскіє», а в Сполучених Штатах — всі американці, але різного етнічного походження. Звісно, основою такого суспільства має бути корінний український етнос і його мова.

Згуртування українського суспільства в єдиний український народ, до котрого мають влитися всі теперішні етнічні та національні групи, є історичною необхідністю і обов'язковою умовою для побудови процвітаючої Української держави.

М. ПОРОВСЬКИЙ,
народний депутат України.

КОНСТИТУЦІЯ І ПРАВА

Основний Закон України, вважає народний депутат Сергій Кириченко, повинен містити дійовий механізм захисту прав і свобод кожного члена суспільства.

— Після вивчення проекту нової Конституції в мене склалося враження, що його автори скоріше виконували політичне замовлення, аніж дбали про інтереси дійсно правової, демократичної держави. Звичайно, Конституція не може бути документом, в котрому абсолютно все можна передбачити, проте вона аж ніяк не може містити суперечностей. Мене, власне, турбує, що метою створення цього проекту було бажання зробити ще більший перерозподіл повноважень гілок влади на користь президентської. Пропонується механізм державоустрою, який беззаперечно призведе до послаблення парламентаризму в країні. Маю на увазі пропозицію щодо створення двопалатного парламенту.

Сьогодні в Україні не існує соціальних, адміністративно-територіальних та економічних умов для впровадження палати сенаторів. Більш того, запропонувавши цю ідею, автори проекту не визначили конституційних принципів і основного виборчого механізму обрання сенаторів. Можна припустити, що це питання зумисне відкладено для мільйонів темних політичних ігор. На мій погляд, розділ про парламент необхідно доповнити нормою, що депутатський мандат несумісний з будь-якою іншою діяльністю і посадою, окрім наукової та викладацької. На жаль, ми сьогодні бачимо, що значна кількість народних депутатів працює у виконавчих структурах. Звичайно, вони не можуть бути незалежними від волевиявлення президента.

Якщо посилатися на конкретні статті законопроекту, то маю серйозні зауваження до положень, які регламентують права і свободи громадян. Вони мають декларативний характер, оскільки не виписано механізм втілення в життя цих прав і свобод. Приміром, загальна норма декларує невід'ємне право кожної людини на життя. Однак нічого не сказано про обов'язок держави дбати про забезпечення належного рівня життя кожного громадянина. Поясніть, як тоді ця норма може діяти? Не секрет, сьогодні загалом населення країни зведене до критично низького рівня забезпеченості. Тому держава повинна нести відповідальність за створення необхідних умов для підтримання і збереження життя людини. Статтею 38, яка визначає право на працю і гарантує захист громадян від незаконного звільнення, необхідно конкретизувати. А саме: людина має право на відшкодування збитків як моральних, так і матеріальних, яких вона зазнала внаслідок незаконного звільнення.

У проекті Конституції не вистачає норми про те, що ніхто не може бути притягнений правоохоронними органами до примусового свідчення. Мені досить часто доводиться спілкуватися з людьми, яких змушують давати свідчення під загрозою порушення кримінальної справи. Зрозуміло, такі свідчення потрібні, щоб іноді «змінити» замовну справу проти неугодної людини. Введення такої норми передусім усуне умови порушення прав і свобод громадян, яких змушують давати явно неправдиві свідчення. Окрім того, ця норма сприятиме ефективній роботі судових органів. Адже численні факти показують, що свідки в суді відмовляються від своїх попередніх показань, посилаючись на те, що їх змусили до цього. У таких випадках суд повертає справу на дорозслідування й знову витрачаються державні кошти і час. Головне — у цій ситуації страждає людина, котру незаконно притягують до відповідальності.

У розділі про правосуддя бракує також норми, що всі справи про злочин, окрім тих, які розглядаються в порядку імпічменту, підсудні судові присяжних. Сьогодні судді чинять судочинство самостійно, без народних засідателів, і тому не виключені випадки несправедливого вироку.

У Конституції слід передбачити й положення, що у разі скасування судового вироку як незаконного, припинення необгрунтовано порушеної кримінальної справи або безпідставного притягнення до відповідальності як підозрюваного чи обвинувачуваного, держава має відшкодувати матеріальну і моральну шкоду тим, кому вона була заподіяна. Також гарантує обов'язкове притягнення до відповідальності винних службових осіб.

Зрештою, не можна обійти увагою розділ про права президента. Не можу погодитися з нормою, яка дає президентові виключне право щодо укладення миру і оголошення війни, використання Збройних Сил України. Посилаючись на Конституції інших держав світу, зазначу, що лише парламент як легітимний орган від народу має вирішувати ці питання.

Слід зауважити, що Президентові надані занадто великі права щодо формування кадрової політики в державі. Наприклад, неприйнятною є стаття 89 про висунення і обрання прем'єр-міністра. Президент має можливість навмисне подати таку кандидатуру, яку точно не затвердить парламент. При цьому він формально матиме також підстави для розпуску парламенту. Не зовсім зрозуміла і норма про призначення президентом прем'єр-міністра за згодою палати депутатів, проте президент може звільнити його у будь-який час без згоди народних депутатів. Це означає, що за умов, коли прем'єр-міністр проводить позитивну для країни політику, але став небажаним для оточення президента, то його без ніяких перешкод можна усунути з посади.

Не можна погодитись і з запропонованою процедурою розпуску парламенту, коли його доля залежить від волевиявлення однієї фізичної особи без притягнення до цього як арбітра Конституційного суду. У той же час пропонується складний механізм імпічменту президента, навіть якщо він скоїв злочин.

Всупереч Всесвітній декларації та Європейській хартії про місцеве самоврядування за державними адміністраціями, згідно з проектом, закріплені функції, які повинні належати представницьким органам місцевого самоврядування, мається на увазі неприйнятність закріплення в Конституції за президентом права призначати своїх представників і створювати державні адміністрації в містах.

На мій погляд, для подальшого державного будівництва в Україні недоцільне збереження обласних і районних Рад. Тому в статтях 144, 145 слід передбачити умови для зміцнення місцевого самоврядування і розмежувати його з державною владою центральних органів. Для цього потрібно залишити на місцевому рівні лише обласну державну адміністрацію та органи місцевого самоврядування в селах, селищах і містах.

Варто звернути увагу на таку обставину: не можна надавати право законодавчої ініціативи Верховній Раді Автономної Республіки Крим, оскільки буде порушено принцип рівності усіх суб'єктів адміністративно-територіального устрою держави.

Загалом ми можемо розглядати поданий проект Конституції як робочий варіант, який потребує серйозного доопрацювання і вдосконалення.

Записала
Тамара ГРАБОВСЬКА.

1995: ЧАС ПІДБИВАТИ ПІДСУМКИ

Завершується четвертий рік незалежності нашої держави. Які політичні підсумки 1995 року можна вже підбити? З цього питання й розпочалася наша бесіда з президентом центру порівняльної політології, професором Володимиром СВІНЦІЦЬКИМ.

— На мою думку, цей рік увійде в політичну історію України як успішний (позитивний), незважаючи на економічну кризу (спад виробництва, інфляцію, невизначеність щодо впровадження гривні тощо). Вдалося уникнути найстрашнішого — політичної кризи, пов'язаної з конфронтацією виконавчої та законодавчої гілок влади.

— Які, на вашу думку, були основні віхи або чинники, що справили позитивний вплив на розвиток сучасного політичного процесу?

— Це досягнення конституційної угоди та вступ України до Ради Європи. Завдяки їм було створено вирішальні передумови для демократизації та громадянської злагоди, більше того, реального вибору європейської моделі розвитку. Вони, без перебільшення, стали історичними віхами і зміцнили міжнародний авторитет України.

— Згоден з вами, поліпшення ситуації, особливо таких її чинників, як права людини та демократичні свободи, дуже важливі і здобули визнання на Заході. Але на самопочутті пересічного громадянина країни дається взнаки економічне зубожіння. Він, і небезпідставно, відчуває, що життєві негаразди багато в чому зумовлені недолугістю наших керівних реформаторів. Чого найбільше бракує нашій правлячій еліті для досягнення відчутного успіху в подоланні економічної та політичної кризи?

— Політичної волі та конструктивності. Врешті-решт, шляхи, що ведуть до заможного цивілізованого життя, сьогодні не секрет. При всьому розмаїтті думок основні програмні засади соціально-політичної трансформації суспільства в посткомуністичних країнах усім відомі: приватизація, лібералізація економіки, конверсія і реструктуризація і т.д. Крім того, на діях деяких наших владних структур позначається спокуса простих рішень. А, як відомо, не завжди простота є свідченням геніальності.

— Що ви маєте на увазі?

— Та хоча б тотальну «академізацію» всієї країни. За кількістю академій на душу населення ми далеко випередили країни Заходу, водночас якісні показники в системі науки та освіти погіршуються.

— Наважуся поставити вам запитання «на засипку». Якою мірою масштаб наших політичних лідерів відповідає масштабам тих глобальних зрушень, що відбуваються сьогодні в нашому житті?

— Хоча це питання багатьом здається риторичним і в суспільстві вочевидь глибока зневіра до можливостей і чеснот представників правлячих кіл, відповідь не буде однозначна. Історична мудрість притаманна більшості політичних лідерів щодо ретроспективного аналізу. Але, хоча й не буває пророків у власній Вітчизні, не можна не помічати нових динамічних і збагачених досвідом людей як у парламенті, так і в структурах виконавчої влади. Саме з ними пов'язуємо сьогодні надії на краще майбутнє.

— Чи могли б ви це якось персоніфікувати?

— Найбільш яскравою особистістю останнього часу постає прем'єр Євген Марчук, який зумів піднятися над корпоративними інтересами і віднаходити порозуміння з більшістю політичних прошарків та фракцій у парламенті, що поки не вдалося зробити жодному з лідерів СНД. Щасливо поєднуючи європейську освіченість та національний менталітет, він здатний багато що зробити для України перехідного періоду, якщо доля і Верховна Рада відпустять йому 4—5 років на конструктивну реформаторську роботу.

— Що в сьогоднішньому політичному житті країни вас найбільш хвилює?

— Це, передовсім, нетерпимість і намагання багатьох політичних діячів досягти своїх цілей не в контексті європейської традиції громадянської злагоди, а шляхом перемоги над своїми опонентами, їх приниження або політичного знищення. Багато з них апелюють до християнських цінностей і всує називають Ісуса Христа і разом з тим створюють в Україні атмосферу соціальної конфронтації та озлоблення. А сьогодні Україні потрібні якщо не громадянська злагода, то хоча б відносна ліберальна терпимість, що стримувала б крайності і дала б змогу завершити вкрай потрібні соціально-економічні реформи.

Бесіду вів
Сергій ДЕМСЬКИЙ.

Навчитися ощадливості — це по суті змінити характер

***Характер** усього — виробничих і соціальних відносин, ставлення до праці, власності, залежності та незалежності від чийогось гаманця або чиєсь волі. Істини прописні. Але нам їх повторювати, виявляється, аж ніяк не зайве.*

Минулого року в Україні було витрачено на все про все понад 300 млн. тонн енергетичного палива. Це — 2,2 відсотка світового споживання. А населення нашої країни становить лише один відсоток усього людства. Постає питання, чи порівнюванні «апетити»? І про яке благоденство ми можемо мріяти, якщо затрати енергії на одиницю виробленого валового продукту в 2—3 рази перевищують такі самі показники економічно розвинених країн?

Відомо також, що за будь-яких варіантів розвитку економіки енергоресурси України не задовольнять власних потреб споживання. Водночас імпорт енергоносіїв став головною причиною від'ємного сальдо зовнішньоекономічного обороту, яке становить уже понад триста мільйонів доларів США.

Яким же тоді чином маємо намір позбутися боргів і зменшувати гнітючу диспропорцію між споживанням енергії та обсягами виробництва?

У період енергетичної кризи 70-х років низка країн, які змогли за 5—6 років скоротити на третину витрачання енергоносіїв на одиницю вироблюваної продукції, вирвалася вперед. Ривок із кризових лещат стався, завдячуючи багато в чому впровадженню жорсткої системи енергозбереження і заміні енергоємних технологій.

У нас ситуація набагато складніша, оскільки енергетична криза супроводжується загальною економічною. Швидко замінити старі виробничі технології на енергозбережні, хоч як би ми хотіли, не вдасться. Залишається одне — запровадження нових правил і методів енергозбереження в усіх сферах споживання.

26 липня нинішнього року Указом Президента України було створено Державний комітет з енергозбереження, який очолив колишній голова Держкомнафтогазпрому Михайло Ковалко.

За кілька організаційних місяців, звичайно, не можна чекати від цілком нової структури, її галузевих і регіональних підрозділів вражаючих результатів. Але коротка бесіда, яка відбулася з головою комітету, дає можливість хоча б сподіватися, що вже найближчим часом у нас з'явиться «альтернативне джерело енергії». До речі, сам Ковалко так і називає енергозбереження — дешевим і невичерпним видом енергії.

Отже, з допомогою всетаки чого заструменить цей довгожданий фонтан? Зрозуміло, що не завдяки силі голого адміністрування й палких закликів. Для суворого контролюючого органу комітет кількісно замалий, лише 90 чоловік за штатом, та й націлений він на дещо іншу роботу. Перш ніж відстежувати й обчислювати норми використання енергії в побуті й на виробництві, вважають тут, необхідно підготувати економіко-правову базу, так би мовити, правила гри.

Над цим і працює зараз науково-технічна рада. Формується вона просто на марші й об'єднує у своєму складі вчених, практиків з усіх галузей промисловості.

Окрім нормативних і законних актів, держстандартів енергоспоживання, у комітеті розроблять систему економічного стимулювання енергозбереження. Тобто споживачі мають чітко собі уявляти вигоду від ощадливого ставлення до енергоресурсів. Таку систему стимулювання буде запроваджено у першій половині 1996 року.

Триває робота з організації фонду енергозбереження для фінансування заходів раціонального використання й економії паливно-енергетичних ресурсів.

Що мають на увазі під цими заходами? Сприяння виробництву і впровадженню приладів, систем обліку, контролю і регулювання споживання газу, електроенергії, води й тепла. Впровадження оригінальних розробок енергозбережних технологій, підтримка тих, що маємо. Наприклад, в металургії — безперервного розливання сталі з виведення нагрівних колодязів, автоматизованого оброблення металів тиском, сухого гасіння коксу, використання золошлакових відходів та відходів вуглезбагачення; у хімічній промисловості — виробництво стабілізованих матеріалів і зв'язуючих без застосування спирту, етилсплікатів та аміаку; в нафтогазовидобувній промисловості — впровадження вторинних методів видобутку нафти та газу, підвищення глибини переробки нафти; в енергетиці — пошук нетрадиційних джерел енергії та розвиток їх використання.

Можливий потенціал економії енергоресурсів за рахунок впровадження прогресивних технічних і технологічних методів становитиме приблизно 63 млн. тонн умовного палива, що значно зменшить енергетичну залежність країни.

Але на даний момент, мабуть, найважливіше буде те, що за рахунок загальнодержавного і регіональних фондів енергозбереження стартують програми навчання з енергетичного аудиту і менеджменту, курси підвищення кваліфікації спеціалістів, освітні кампанії для школярів і широкого загалу в цілому. Отже, сподіватися лише на технічний прогрес і дива енергозбереження, не повернувши у потрібному напрямку свідомість громадян, — марна витівка.

Людмила МЕНЖУЛІНА.

Ніхто не рахував, скільки ж нам потрібно тепла і світла

***Про втрати** паливно-енергетичних ресурсів (ПЕР) можна говорити нескінченно й наводити безліч прикладів безгосподарності та марнотратства. Та от від переліку втрат багатші не станемо. До того ж і так надто багато часу згаяно на балачки довкола проблеми, суть якої так і залишається незрозумілою.*

А річ у тому, що нераціональне, неощадливе використання дорогих ресурсів, хоч як і дивно, передбачено наявними нормативами витрат палива, електроенергії та тепла під час виробництва тієї чи тієї продукції.

Норми ці свого часу розробляли галузеві інститути, КТБ, СКТБ та інші організації, які передусім дбали про приховання перевитрат палива й енергії на підвідомчих підприємствах. Завищені норми витрат дають змогу підприємствам всі втрати списувати на виробництво продукції й навіть мати при цьому невеличке «заощадження». Споживачі продукції, коли сплачують її вартість, тим самим сплачують і втрати.

Ніхто ніколи не контролював ефективність використання палива й енергії. Та й як контролювати, коли підприємства—споживачі енергоносіїв, як-то вугілля, газ, рідке паливо й електроенергія, отримують все це від різних відомств?

Якщо хтось наївно вважає, що питаннями використання ПЕР у промисловості займається Міненерго України, то він помиляється. Це міністерство, як було зазначено в одній з офіційних відповідей на запитання про контроль, діє лише в «межах своєї компетенції», тобто дбає про заощадження на підвідомчих підприємствах. І так повсюди.

У паливно-енергетичних ресурсів немає єдиного господаря. Немає й закону про їх використання. А закон такий мав би регулювати відносини між державою та підприємствами, організаціями, що споживають ПЕР.

Минулого року Верховна Рада України ухвалила «Закон про енергозбереження». Та від цього становище не змінилося, бо енергозбереження залишається поняттям безнормативним, агітаційно-закликовим.

Що ж розуміють під енергозбереженням? На наш погляд, передусім — заощадження ПЕР, яке може бути отримано як різниця між витратою ресурсів, розрахованими за технічно обгрунтованими нормами, і фактичними видатками. А щоб усунути чи різко знизити втрати ПЕР, необхідно увімкнути економічні важелі. Пропонують: повсюдно запровадити технічно обгрунтовані норми витрати палива, теплової та електричної енергії на весь перелік продукції, вироблюваної в країні. Передбачити норми споживання ПЕР на комунальні потреби. Ліміти на отримання палива, тепла й електроенергії також слід розраховувати за технічно обгрунтованими нормами витрати. Мають набрати чинності диференційовані ціни-тарифи, а споживачі ПЕР, що припустили перевитрату, нехай сплачують її за підвищеними тарифами зі свого прибутку. Плата за перевитрату паливно-енергетичних ресурсів має надходити на спецрахунок, до фонду розвитку паливно-енергетичної бази України. Варто було б переглянути також ціни на продукцію, вироблену за старими, завищеними нормами витрати ПЕР.

Але хто ж усім цим займатиметься? Гадаємо, при Кабінеті міністрів чи Міненерго має бути створено структуру, що контролює ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів за спеціально розробленими, технічно обгрунтованими нормами. Їй-таки належить провадити єдину технічну політику в промисловій енергетиці України з метою оперативнішого впровадження на підприємствах провідних енергозбережних технологій. Від цієї самої організації підприємства мають сподіватися допомоги із забезпечення приладами обліку, налагодження системи обліку та звітності. Інакше за колишнього підходу залишиться лише безсило розвести руками.

Леонід МУСІЙЧУК,
інженер-теплоенергетик;
Лариса КАЛУГІНА,
інженер АТ «Енергопром».

А їздити можна на олії й обігріватися вітром. Чи є сумніви?

***Майже** весь автотранспорт Південної Америки, Мексики, Індії та ряду інших країн уже давно замість бензину користується альтернативним пальним, виробленим із місцевої сільгоспсировини. Україна, що вирощує цукрових буряків більше, аніж будь-яка інша країна світу, цілком могла б виробляти такий замінник бензину з відходів бурякозбирання та цукроваріння. Відповідне обладнання відоме й широко використовується за рубежем.*

У Німеччині успішно користуються пальним, що його отримують із рапсової олії. Німецькі фахівці пропонують і нам засівати рапсом 30-кілометрову Чорнобильську зону й отримувати до 50 тисяч тонн рапсової олії на рік. Чому б до цього не прислухатися?

У кожної країни свої пріоритети. В Естонії, скажімо, здійснюють республіканську програму економії енергії, орієнтовану виняткова на місцеві ресурси: горючі сланці, торф, відходи деревини і навіть чагарник. Гідну заміну імпортованому рідкому паливу тут знайшли, виробляючи зі сланцю паливні мастила. Сьогодні Естонія, яка раніше зазнавала гострої нестачі енергоносіїв, ці мастила експортує. Країни, що межують з морями і мають мілководці, що швидко прогріваються, лимани, лагуни тощо, практикують розведення в них водоростей, які дають великі врожаї біомаси, яку переробляють на синтетичне паливо, спалюючи його потім у котельних і ТЕС.

Як перспективний напрям у всьому світі розглядають не тільки біоенергетику, а й вітрову енергетику. Україна саме держава з порівняно високим вітроенергетичним потенціалом. Приморські регіони найефективніші, адже тут швидкості вітру достатньо для успішної роботи швидкохідних вітроенергетичних установок (ВЕУ). Виробництвом вітрових електричних станцій (ВЕС) уже займається дніпропетровське НВО "Південне». Нині воно комплектує Донузлавську ВЕС у Криму потужністю першої черги 50 МВт. Щойно успішно завершено розробку нової високоефективної ВЕС з вертикально-осьовим розташуванням лопатей.

Ще один напрям — мала гідроенергетика. В 1946—1952 роках в Україні було збудовано сотні малих ГЕС. Залишилися одиниці. Доцільно переглянути своє ставлення до малої гідроенергетики, відновити виведені з ладу ГЕС, особливо там, де збереглися будівлі й споруди. До речі, харківське НВО «Турбоатом» у змозі забезпечити всі ці станції як мікро-, міні-, так і звичайними малими гідротурбінами різної потужності.

Багатообіцяючими серед нетрадиційних джерел і далі залишаються енергія сонячного випромінення, геотермальна енергетика. Розвідані запаси геотермальної енергії в Україні, за даними геологів, обчислюються трильйонами тонн умовного палива. Добувати її, звичайно, складніше, аніж вітрову, та значно дешевше й безпечніше, аніж атомну. В Японії, приміром, уже діють безліч геотермальних установок загальною потужністю 6 млн. кВт. А у наших енергетиків ставлення до земного тепла більш як прохолодне.

Чимало енергоресурсів сховано під морським дном, про що свідчить і розроблена в Україні державна програма «Газогідрати Чорного моря», що передбачає видобуток метану в морі. Тільки два кримських родовища, за підрахунками фахівців, містять стільки метану, що його могло б вистачити Україні на 100 років.

Нарешті, наймолодшою для нас галуззю малої енергетики є хвильова (не плутати з припливно-відпливною), хоча за кордоном морські хвильові електростанції (МЕС) уже давно не новина. Україна межує з порівняно спокійними у хвилеенергетичному розумінні Чорним і Азовським морями. Осередненний ресурс хвильової енергії уздовж їх узбережжя дорівнює 11 тис. кВт/год. на один метр берегової лінії. Використання лише половини берегової лінії під утилізацію хвильової енергії дає змогу виробляти 11 млрд. кВт/год. електроенергії на рік. А це вже чимало.

На жаль, досі все це треба доводити, коштів на запровадження як не було, так і немає. Хоча, за найобережнішими оцінками, можливості малої енергетики виливаються у щорічний приріст 2,5—3 млн. тонн умовного палива, а до 2010 року цей вклад міг би становити близько 40 млн. тонн умовного палива. От і скажіть тепер: чому ми все ж таки бідні?

Павло НІКЕРОВ,
завідувач кафедри інженерних конструкцій Одеського державного морського університету, доктор технічних наук, професор.

Ця історія — на вустах у кожного закарпатця. Мало того, вона затягла у свій вир немало київських політиків і державних мужів, мобілізувала місцеву і столичну пресу. Ще б пак — учорашній народний депутат України, а нині крупний бізнесмен розгорнув справжню битву з колишнім своїм колегою, теж депутатом минулого скликання Верховної Ради, а нині одним з керівників закарпатського краю.

А що в цій війні клекоче море пристрастей, постараюсь приборкати власні емоції, говорити тільки мовою фактів і документів, хоча це не просто, бо добре знаю обох, хто став до герцю.

Вихідні рубежі

Віктор БЕДЬ. Молодий юрист. Один з проводирів Народного Руху в Закарпатті. Енергійний, емоційний політик. Свого часу був громадським захисником Степана Хмари. Запам'ятався пристрасними виступами на трибуні Верховної Ради, хоча, щоправда, згодом, захопившись комерційною діяльністю і місцевими політичними проблемами, на сесіях з'являвся дедалі рідше.

Балотувався знову в депутати. Не пройшов. Як і до органів місцевої влади.

Дмитро ДОРЧИНЕЦЬ. Представник старшого покоління. Працював під час депутатства головою обласної Ради. Позапартійний. Поборник встановлення вільної економічної зони в Закарпатті. На парламентській трибуні стояв не часто, але теж запам'ятався — діловитістю і аргументованістю виступів. Спокійний, врівноважений практик. На нові вибори не пішов. Залишив цілком добровільно і посаду голови облради, перейшовши на роботу за фахом, начальником обласного УВС. Генерал.

І Віктор Васильович, і Дмитро Федорович — люди різних характерів і різних політичних переконань. За цивілізованої демократії це абсолютно нормальне явище. У нас же, на жаль, це нерідко стає основою серйозних особистих конфліктів.

На стежці війни

Сказати, що між двома колишніми народними депутатами розпалилася війна — означає погрішити проти істини. Адже війну усіма допустимими і недопустимими методами веде тільки одна сторона — Віктор Бедь. І він цього не приховує.

З чого все розпочалося? Віктор Васильович стверджує, що він оголосив Д. Дорчинця «поза законом» тоді, коли в того з'явилися сепаратистські настрої. Звинувачення, що не кажіть, серйозне. І я з головою поринув у документи, щоб розібратися, що до чого. Однак скільки в них не копався, вивчаючи не тільки офіційні рішення обласної Ради, яку очолював Дмитро Федорович, а й чорнові, робочі матеріали, ні на які сліди сепаратизму натрапити не зміг.

Виявляється, мова велась не про спробу відокремлення краю, а лише про наміри основного депутатського корпусу Закарпаття створити в себе вільну економічну зону. Справді, Рух таку ідею відкидав, як то кажуть, з порога. І В. Бедь теж, очевидно, як член НРУ не поділяв поглядів своїх земляків.

Зрештою, як показало згодом життя, вільна економічна зона, хай багато більш локальна, все ж таки була проголошена в Закарпатті. Як і на Одещині, в ряді інших районів. І ніхто про якесь відокремлення від України навіть мови не вів.

Насправді, на мою думку, боротьба В. Бедя з Д. Дорчинцем розпочалася відтоді, як Віктор Васильович, будучи народним депутатом України, водночас розгорнув бурхливу комерційну діяльність, масштаби й методи якої серйозно тривожили не тільки державні, правоохоронні органи, а навіть його друзів-однодумців. Як тривожила і його особиста поведінка. То він влаштовує скандал, ображаючи людей, в цеху лісокомбінату, про що пише обласна газета «Новини Закарпаття» (13 січня 1994 р.), то відверто втручається в дії митників на кордоні, порушуючи закон, за який сам же й голосував (про це теж сповіщала та ж сама газета від 4 грудня 1993 р.), то безперервно конфліктує з податковою службою, державними органами.

Ось витяги з окремих документів. Міністерство фінансів України: «Державними податковими інспекціями перевірено дотримання податкового законодавства на підприємствах, що входять до концерну «Срібна земля»: «Юлвік» (В. Березний), «Карпатойо» (Тячів), «Феміда» (Тячів), «Солівс» (Свалява), «Паланок» (Мукачево), «Торнадо БВВ» та фірми «Марселія»... Порушення податкового законодавства встановлено **на всіх**, внаслідок чого донараховано в бюджет 1462,8 мільйона карбованців». Що це за порушення, фінансовий орган розшифровує: незаконна оплата послуг готівкою, несплата до бюджету податку на добавлену вартість, зниження платежів, належних за податком на добавлену вартість, незаконний прибуток від процентів за кредит. Цілий букет порушень.

13 вересня 1993 року обласне відділення «Укрсоцбанку», як свідчать ці ж документи, надає підприємству «Торнадо БВВ», що, як ми вже говорили, входить до концерну «Срібна земля», який очолює Віктор Бедь, 90 тисяч доларів США як валютний кредит строком на 3 місяці. 15 грудня закінчується час повернення кредиту. 17 грудня проводиться перевірка, яка встановлює, що до цього часу в установах банку навіть не відкрито валютного рахунка...

Так само, як стверджують державні органи області, вільно поводиться тоді ще народний депутат України В. Бедь і з землею. В найвигідніших місцевостях області він з легкістю незвичайною захоплює шматки угідь, сінокосів, пасовищ для будівництва автозаправних станцій, готелів, бізнесцентру, цегельного, асфальто-бетонного заводів. Дійшло до того, що його концерн у Тячівському районі відбирає цілих 10 гектарів дренованої, а не якоїсь там поганенької землі під будівництво цегельного заводу. Й це тоді, коли в гірських районах Закарпаття, до яких належить й Тячівський, кожен шматочок землі цінують на вагу золота.

Загалом у такий спосіб В. Бедь разом з компаньйонами захопив 65,76 гектара землі. Управління земельних ресурсів констатує: «По жодному з вище названих об'єктів не складався проект відводу земель державною проектною організацією по землеустрою, як це передбачено Земельним кодексом України». Цікаво, що в цьому офіційному документі раптом прориваєтся вигук: «Незрозуміло, на якій підставі проводилися проектно-пошукові роботи і видавались дозволи на будівництво». «Ще б пак! — прокоментували мені спеціалісти. — Яка сільрада могла протистояти тиску народного депутата!»

Схоже діє Віктор Васильович і в Ужгороді. Міська інспекція Держархбудконтролю, ознайомившись із будівництвом, яке офіційно здійснює концерн «Срібна земля», зазначає: «Будівництво ведеться без погодження проектної документації та з грубим порушенням будівельних норм. Крім того, концерн самовільно захопив і використовує в цілях будівництва дитячий майданчик по Слов'янській набережній».

Як реагує керівник концерну, що має демонструвати зразок законослухняності, на ці зауваження? Ніяк. Державні органи роблять йому припис за приписом, а він будує собі далі.

Вінець усього сказаного — ставлення В. Бедя до своїх кредитних зобов'язань. «Підприємства, — говориться ще в одному документі, — які входять до концерну «Срібна земля», отримували позику в закарпатській обласній дирекції «Укрсоцбанку». На 1 вересня 1995 року загальна заборгованість їх становить 30 мільярдів 619 мільйонів карбованців».

Ось це гроші, які мали піти на зарплату вчителям, лікарям, пенсіонерам чи іншим категоріям населення Закарпаття...

Найкращий захист — напад

Усі ці та інші факти не могли проходити повз увагу голови обласної Ради Дмитра Дорчинця. І він спочатку тактовно, як колега по парламенту, а потім дедалі настійливіше закликає Віктора Васильовича, м'яко кажучи, стати на шлях дотримання законів. На це В. Бедь реагує своєрідно. Коли Д. Дорчинець приймає рішення не балотуватися на наступний строк ні до Верховної, ні до обласної Рад, а повернутися до своєї професійної діяльності в органах МВС, В. Бедь, залучивши кількох колишніх колег по парламенту, пише депутатського листа міністру внутрішніх справ з категоричною вимогою нізащо не допускати Д. Дорчинця до цієї роботи, бо, за словами авторів, він скомпрометував себе негідними діями.

Цю заяву перевіряла на місці серйозна комісія з участю народних депутатів України і представників МВС. Розглянула й Комісія ВР з питань депутатської етики. Ось її висновок: «Комісія визнає наведені у зверненні факти щодо порушень Д. Дорчинцем чинного законодавства та етичних норм такими, що не відповідають дійсності... До речі, це не перша спроба народного депутата В. Бедя дискредитувати Д. Дорчинця...»

Одержавши відсіч, В. Бедь вдається до іншого маневру. Через газету «Срібна земля», засновником якої, зрозуміло, став сам, В. Бедь розгортає (далі цитую слова з депутатського запиту групи народних обранців України від Закарпаття, копія якого надіслана й «Голосу України») «злісну, брехливу безпрецедентну кампанію проти управління МВС в Закарпатській області та особисто його керівника — депутата ВР дванадцятого скликання Д. Ф. Дорчинця».

Хронологія цих атак така.1 жовтня 1994 р. в газеті «Срібна земля» на всю першу сторінку розміщені знімки розкішної кількаповерхової дачі з озерцем та інших будівель. У матеріалі під заголовком «Кльово бути генералом» стверджується, що дача належить Д. Дорчинцю. Як і інші дві будівлі, фото яких вміщено поряд. Щоправда, тут же з'ясовується, що ця дача належить не начальникові УВС, а викладачеві університету. Однак справу, як то кажуть, зроблено. Щоб зняти із себе безпідставні звинувачення (газета ж бо пішла на всю область), начальникові УВС нічого не залишається, як звернутися до суду з проханням розібратися в ситуації і винести свій вердикт. Суд розібрається, визнає публікацію такою, що не відповідає дійсності та паплюжить честь і гідність Д. Дорчинця, і зобов'язує газету вибачитися перед ним.

Здавалося б, саме час зупинитися і схаменутися. Але крок на стежку війни зроблено і з неї повернутися назад не кожному дано. Тим більше, що до всіх обставин додалася нова — цього разу дуже серйозна і непроста: управління по боротьбі з організованою злочинністю порушує кримінальну справу і арештовує його рідного брата Володимира — керівника фірми «Торнадо БВВ» (концерн «Срібна земля»), вбачаючи в його діях розкрадання майна в особливо великих розмірах, ухилення від сплати податків, незаконні операції з валютними цінностями (незаконно, як підтверджує спеціальна комісія МВС, одержано позику в сумі 491 тисячі американських доларів).

Вбачаючи винуватцем у тому, що сталося, не себе чи когось зі своїх спільників, а Д. Дорчинця, Віктор Васильович підключає до свого поєдинку тепер уже декого з депутатів нинішнього складу, які, повторюючи давно вже перевірені факти, пишуть нові звернення до міністерства та Прокуратури України. І хоча ті відповіли ясно — ознаки злочину у діях Володимира Бедя незаперечні, піднімається на ноги вже республіканська преса. Мотив і запитів, і виступів у ній, за якими, зрозуміло, стоїть сам Віктор Бедь, один: його брата заарештовано суто з політичних причин. Сам же Віктор Васильович погрожує привести до стін, де утримують його брата, тисячі людей, якщо того не буде випущено на волю.

Як це в нас часто трапляється, водночас під цим тиском створюються нові й нові комісії, які одна за одною «трясуть» обласне управління внутрішніх справ, фактично не даючи змоги працювати його керівникам. І от, уже вкотре, компетентна київська комісія встановлює: «відомості, викладені в депутатському зверненні і публікації газети «Срібна земля», вважати перевіреними і такими, що не підтвердилися...» До речі, цієї думки дійшли й автори публікацій газет «Правда Украины», «Україна молода» й інших видань.

Що хоче Віктор Бедь? Будь-що звалити свого супротивника? Не тільки працівники правоохоронних органів, а й керівники інших установ краю застерігали: спрощуйте, це нова генерація бізнесменів, яка часто «грає» не просто на лезі чи й постійно переступає грань закону, оголосила війну не конкретній особі, а правоохоронним органам загалом. А область затамувала подих: хто ж кого?

Закінчуючи відрядження, я хотів було почути коментар з вуст людей, які далекі що від В. Бедя, що від Д. Дорчинця. Результат одержав несподіваний: всі люди, насамперед юристи, з якими я говорив, чомусь неохідно звертались, в першу чергу, до особи Віктора Васильовича. Не бажаючи давати оцінку його людським якостям, я просто не стану повторювати те, що говорили люди...

Може, в цьому і секрет, чому цікавий молодий політик зазнав фіаско на повторних виборах і до Верховної Ради, і до місцевих органів влади? Як і те, що від нього одкараскався Рух, на крилах якого і піднісся свого часу цей політик?

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

P. S. Від'їжджаючи із Закарпаття, я був вражений двома новими фактами. У «Срібній землі» знову з'явилася заява так званих політичних партій краю з тих самих питань і «фактів» про Д. Дорчинця, що давно набили оскому. І друге: проти Віктора Бедя порушено кримінальну справу за привласнення дуже великої суми іноземної валюти.

Книжкова новинка

Всім, хто вболіває за футбол

Давно пішли у небуття ті часи, коли ледь не щороку ми могли прочитати нову книжку про футбол. Хоча й тоді видань про український футбол та ще й українською мовою було зовсім небагато. Не пам'ятаю, коли я читав таке останній раз. Знаю, що протягом останніх п'яти років такої радості, як сьогодні, коли прочитав нову книжку про наш футбол, не відчував.

Тримаю в руках невелику книжку з інтригуючою назвою на обкладинці: «Ностальгія за радянським футболом» і радію своєму відкриттю, радію за колегу й давнього приятеля — футбольного теле- й радіокоментатора Валентина Щербачова, який ще 9 років тому зробив цю справу на «некомерційній» тоді українській мові й уперто шукав сміливих видавців. За тодішніми часами у книзі було чимало «крамольного».

У ній історія українського футболу й провідного клубу країни оживає у нашій уяві долями людей футболу — зірок першої величини. Вони — ці прізвища та долі — й сьогодні ще на слуху, а герої книжки продовжують писати своє життя: Валерий Лобановський та Олег Блохін, Володимир Мунтян та Віктор Банников, Анатолій Дем'яненко та Олексій Михайличенко... Втім, гадаю, ви із задоволенням прочитаєте цю книжку, яку видало мале підприємство «Брама». Прочитаєте й порадієте, що у такому бурхливому житті знаходяться ще люди, які думають про майбутнє. Бо без минулого, яке іноді вперто намагаються забути, не було й не буде прийдешнього...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ЛУКАВСТВО І ЛЮБОВ НА БЕРЕГАХ ГАЙЧУРА

УГІДДЯ колгоспу імені Карла Маркса, про колектив якого ми розповідали в попередньому есе, розкинулися на правому березі Гайчура. На лівому ж — землі колективного сільськогосподарського підприємства «Україна», де в недавньому минулому були й свої Герої Соціалістичної Праці, і кавалери інших високих урядових нагород.

— В нинішньому році ми зібрали по 36,8 центнера зернових з гектара, по 24,5 соняшника, по 36,6 зерна кукурудзи, — розповідає заступник голови КСП Валентин Павленко, — раніше б люди за ці показники були відзначені державою, а праця їх належно матеріально оцінена. А що сьогодні? Маємо боргу 6 мільярдів карбованців.

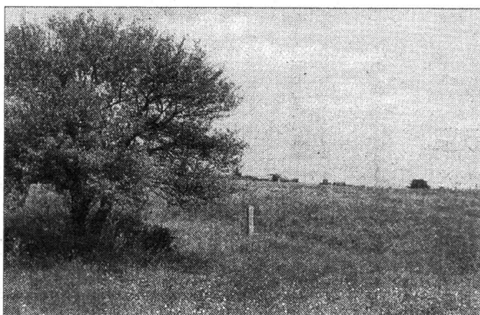
Оце такий результат, якого «досягла» наша держава через відсутність обгрунтованої і прогнозованої політики. Селяни ж чітко уявляють, що треба робити. Коли б Україна вийшла на щорічні 50 мільйонів тонн зерна, що вона мала в минулі роки, та додати до цього врожаї буряків (а це цукор), соняшникового масла (олія сусідніми державами закуповується в Україні за високі ціни), то село не тільки б нагодувало державу, але й принесло додаткові солідні кошти до державної казни.

— Важко зрозуміти, чим керуються лідери нашої країни, які укладають контракти на покупку в Латинській Америці, наприклад, вовни, — говорили колгоспники. — І це робиться в той час, коли вітчизняна вовна або скуповується державою за копійки, або ж і взагалі не знаходить попиту.

Колективні господарства Куйбишевщини вирощують не лише свинину та яловичину, але й м'ясо овець, птиці. І в цілому район продає державі найрізноманітнішу сільськогосподарську продукцію, фактично весь ринковий набір. Але багато господарств ледве, як кажуть, зводять кінці з кінцями.

В нинішньому році на Куйбишевщині досягнуто високих врожаїв соняшнику. Здавалося б, розумно реалізуй його і виправиш ситуацію. Але насправді значна частина одержаного врожаю вже не належить тому, хто його своїм трудом виростив. Бо щоб посіяти той соняшник, господарства району минулого року вимушені були укласти кабальні угоди на поставки в село паливно-мастильних матеріалів з різними комерційними структурами (держава ж нині цим не займається!). Комерціонери тепер забирають вирощений врожай, переробляють його на олію і відправляють її через «прозорі кордони» в Росію тощо.

— Тим, хто сьогодні працює на селі, — говорить Валентин Павленко, — треба за життя поставити пам'ятники. Вони тримають (і це не образно сказано) нашу державу на своїх плечах. За їх рахунок здійснюються державні реформи.

II. Чия вовна краща — бразильська чи українська?

До речі, коли ми були в КСП «Україна», його голова Леонід Боровик перебував на Харківщині та Сумщині, де шукав покупця на вирощену продукцію та постачальника запасних частин до сільгосптехніки.

В КСП «Україна» у нас відбулася досить тривала розмова-дискусія. Справа у тім, що Валентин Павленко є першим секретарем Куйбишевської районної організації КПУ.

— Наші комуністи за Українську державу, незалежну і сильну, — переконував мене партійний секретар. — Але хіба можуть селяни зрозуміти нинішніх лідерів України, якщо за свою тяжку працю вони одержують копійки. От взяти таке потрібне в сільських умовах взуття, як гумові калоші, — вони коштують мільйон карбованців! Село рятує нашу державу, село у першу чергу.

Я слухав Валентина Петровича і як одного з керівників сильного господарства Куйбишевщини, і як секретаря районної організації КПУ, і як людину-трудівника з мозолистими, як колись ми писали, чесними руками і бачив велику різницю між ним і лідером українських комуністів Петром Симоненком, який продовжує, як і в недалекому минулому, читати свої промови-звернення до народу з листка паперу; між ним і колишнім партійним функціонером обкомівського рівня, а нині одним із керівників Запорізької області Віталієм Воловиком, який ще учора закликав «калеьным железом выжигать национализм» (а під цим розумілися будь-які прояви національної свідомості). Так, демократична держава Україна буде мати повноцінний політичний спектр настроїв і поглядів, партій і рухів — від лівих до правих, але в рамках існуючого демократичного законодавства.

Побувавши в кількох господарствах на півдні України, я зробив висновок, що людей праці в політику штовхають найчастіше економічні негаразди. Коли б не розгубленість у перші роки незалежності українських лідерів, коли б вже тоді була сформована політика як в цілому для держави, так і зокрема для аграрного комплексу, Україна мала б сьогодні зовсім іншу ситуацію. Адже наші стартові можливості у перші порадянські часи були справді найкращими серед колишніх республік СРСР. Саме завдяки традиційно високому рівневі сільськогосподарського виробництва й виживаємо нині.

— Ми сьогодні не просимо в держави нічого, —ділиться думками голова акціонерного товариства «Гайчур» Валерій Кияшко. (Зауважу, що це одне з найміцніших господарств Куйбишевщини, в якому успіхів досягнуто не лише за рахунок вчасного освоєння ринкової економіки сільськогосподарського виробництва, але й тим, що вироблена продукція стовідсотково переробляється на місці і відповідно реалізується в значно високих цінах.
—Нам треба лише, щоб ми одержали реальну, а не формальну свободу дій, це по-перше, по-друге: держава повинна нарешті виробити обгрунтовану податкову політику і по-третє: не повинно бути обмеження доходів, щоб селянин мав можливість заробляти відповідно своїй праці. Життя йде вперед, а законодавча база цього руху відсутня.

Взагалі Валерію Федоровичу Кияшку можна було б присвятити окрему публікацію. Адже те, що досяг цей молодий чоловік за 5 років свого керівництва колись досить середнім за показниками господарством, заслуговує детального вивчення й поширення. Новоукраїнка — село, де розташоване АТ «Гайчур», змінилося докорінно. Колись пересохла річка нині повноводна й чиста, молодь не залишає рідних домівок, в селі діє повний комплекс побутових послуг від майстерень до чудово обладнаної сауни з басейном тощо.

Так сталося, що Валерію Кияшку випало фактично почати нову сторінку в історії села — саме він перевів його на нові рейки господарювання. 29 грудня 1929 року дід Валерія Федоровича Захар Косенко організував один з перших на Запоріжжі колгосп «Червоний схід», а 29 грудня 1993 року молодий інженер, його внук реформував відсталий колгосп в сучасне акціонерне товариство, в якому працюючі мають стабільну зарплату, солідні подарунки та премії за успішну роботу.

— Чого хочуть наші люди? — запитує Валерій Федорович. — Щоб був мир, стабільність в державі. З Росією треба розвивати економічні та культурні зв'язки.

— А коли б провести референдум про майбутнє України, її державну символіку, політичний устрій, то які б могли бути відповіді? — запитую у Валерія Кияшка.

— Гадаю, що люди хочуть соціально зорієнтованої незалежної Української держави, яка б мала добросусідські стосунки й на сході, й на заході. Що ж до символіки, то вона, очевидно, ще не усвідомлена до кінця. Фактично ніхто толком не прокоментував зміст кольорів українського прапора та герба. А ми живемо на східній Україні, де у свій час нинішня символіка трактувалася зовсім інакше.

До речі, щодо політичного життя в селах Запоріжжя, то належить відзначити його врівноваженість. Поряд з комуністичними та соціалістичними організаціями виникають осередки Організації українських націоналістів, Української республіканської партії, навіть Ліберально-демократичної. Проте чисельність цих організацій незначна й, повторюю, лише економічні негаразди сприяють росту їхніх рядів. Пасивно ведуть себе й члени осередків «Просвіти».

Тому, побувавши в трьох районах Запорізької області (Оріхівському, Гуляйпільському та Куйбишевському), ми не зустріли в жодному з них комітетів по проведенню всеукраїнського референдуму щодо політичного устрою, Конституції, символіки України тощо, про які так часто в Києві заявляють лідери та активісти лівих партій. Очевидно, опозиціонери, як і раніше, бажане видають за реальність. Тому й не здалися мені нещирими чи часто вживаними слова виконуючого обов'язки голови адміністрації Куйбишевського району Владислава Ярошенка про те, що селянам ніколи мітингувати, вони годують нашу державу. А це місія відповідальна.

Віталій АБЛІЦОВ.

(Продовження. Початок у номері від 2 грудня).

Спорт

Андрій Медведєв, Горан Іванишевич і навіть Валерій Лобановський — тільки в Палаці спорту

— Київський палац спорту залишається, насамперед, для спорту, — заявив його директор Віктор Ткаченко. У бік найбільшої спортивної споруди країни, яка відзначає цими днями своє 35-річчя, останніми роками було спрямовано чимало критичних стріл, пов'язаних з тим, що тут все менше проводиться суто спортивних заходів, а все більше — виставок та ярмарків. Слова про те, що Палац спорту «заламує» фантастичну суму за проведення того чи іншого чемпіонату або матчу сприймалися однозначно, створюючи таким чином негативний імідж цій арені. Проте Віктор Ткаченко навів факти, багато з яких навряд чи знала «широка спортивна громадськість». Наприклад те, що пресловуті комерційні заходи дають доход до 5 тисяч доларів на день, частина з яких йде на оплату занять дітей спортом, зокрема, спортивною гімнастикою. Що матчі хокейної команди «Сокіл» були просто подаровані глядачам, що Палац спорту, врешті-решт, не так вже й рідко приймає спортсменів, доказ тому — чемпіонат світу з кікбоксингу, що відбувся нещодавно, а також такі заплановані події, як міжнародний турнір з футболу в залі; який, за чутками, вшанує своєю присутністю і навіть очолить одну з команд Валерій Лобановський, матчі баскетболістом збірної України з олімпійськими командами Австралії та США, тенісні матчі на Кубок Девіса збірних України та Хорватії за участю Андрія Медведєва, Горана Іванишевича та інші змагання.

Віктор Ткаченко повідомив також, що за 35 років у Палаці спорту відбулося більш ніж 400 різноманітних змагань. Серед них 11 чемпіонатів світу та 19 Європи.

Людмила ВЛАСЮК.

Лише результати

Гандбол. В Угорщині та Австрії стартував черговий чемпіонат світу серед жінок. З поразки — 23:30 (11:12) від угорських гандболісток — почала виступи команда України. У цій же підгрупі, яка грає в Будапешті, хорватки перемогли американок — 21:15.

Футбол. Зіграні повторні поєдинки 1/8 фіналу розиграшу Кубка УЕФА. Бенфіка (Португалія) — Баварія (Німеччина) — 1:3 (перший матч — 1:4), Вердер (Німеччина) — Ейндховен (Нідерланди) — 0:0 (1:2), Ліон (Франція) — Нотінгем Форест (Англія) — 0:0 (0:1), Рома (Італія) — Брондбю (Данія) — 3:1 (1:2), Барселона (Іспанія) — Севілья (Іспанія) — 3:1 (1:1).

Держтелерадіо України
Агентство «Телерадіореклама»

ТЕЛЕ

Пропонує в ефірі
щоденні рекламно-інформаційні блоки, тематичні передачі «Перспектива» та «Презентація» (зустрічі з діловими людьми, виставки, аукціони, телеігри, конкурси, шоу, лотереї тощо)
ВИГОТОВЛЯЄ
відеокліпи, відеофільми, споти, сюжети

РАДІО

Пропонує в ефірі
щоденні рекламно-інформаційні випуски (репортажі, інтерв'ю, коментарі, огляди, оголошення тощо)
ВИГОТОВЛЯЄ
магнітофільми та іншу аудіопродукцію
РОЗМІЩУЄ
вашу рекламу у найпопулярніших передачах Українського телебачення і радіо.

Ми готові укласти з вами угоду на довгострокове співробітництво. Ми будемо раді, якщо своєю рекламою допоможемо вам у розв'язанні ваших проблем!

НАША АДРЕСА:
252033, Київ-33, вулиця Володимирська, 69-А. т./ф.: 224-45-43, 220-91-29.

ПРОМКОМПЛЕКТ предлагает

ПОЛНЫЙ АССОРТИМЕНТ САНТЕХНИЧЕСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ

Более 300 наименований продукции

- ЧУГУННАЯ ФАСОНИНА
- ГАЗОСВАРОЧНОЕ ОБОРУДОВАНИЕ
- СЧЕТЧИКИ
- ТРУБОПРОВОДНАЯ АРМАТУРА
- САНТЕХНИКА И ОБОРУДОВАНИЕ

ОПТОМ ул. М.Вовчка, 14
В РОЗНИЦУ ул. Постволынская, 5

(044) 432-76-82
(044) 452-10-48

ЭнергоТехКомплект предлагает:
(044) 413-77-85

ШИРОКИЙ АССОРТИМЕНТ ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКОГО ОБОРУДОВАНИЯ со склада в Киеве

- *Контактное оборудование* (автовыключатели, пускатели, рубильники, электрошкафы и т.д.)
- *Электронагревательное оборудование* (ТЕНы, электрокотлы, калориферы)
- *Электротовары* (электросчетчики, розетки, лампочки и т.д.)
- *Кабельно-проводниковая продукция* (кабели, провода, шнуры)

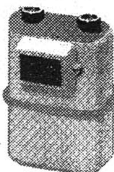
вкл ~220 выкл

ATTENTION

БУМАГА

ТЕЛ. (044) 446 33 98
448 42 96
ФАКС (044) 446 11 58

ГАЗОВІ ПОБУТОВІ ЛІЧИЛЬНИКИ

Фірм: "METRIX" Польща, "Schlumberger" Франція сертифіковані Держстандартом України для встановлення у квартирах та приватних будинках

реалізує СП ТзОВ "Тел-САТ" м. Львів
Тел./факс: (0322) 27-14-01; 27-14-02

Самые дешевые на Украине
СЧЕТЧИКИ
газовые, бытовые, квартирные

252 113, ул.Шевцова, 1, а\я 2
ТЕЛ. (044) 446 23 77, 446 33 98, 446 11 58
Телетайп 131079 "Цитрус"

Организация выполняет

РЕМОНТ и МОНТАЖ

САНТЕХНИЧЕСКИХ СИСТЕМ, ХОЛОДНОГО И ГОРЯЧЕГО ВОДОСНАБЖЕНИЯ, ОТОПЛЕНИЯ, КАНАЛИЗАЦИИ, ВЕНТИЛЯЦИИ.

Возможна оплата продукцией
Тел. (044) 265-48-61
265-89-70
265-89-60
Факс (044) 265-44-94

ИНТЕРАГРОЭКСПОРТ производит комплектует реализует гарантирует

- ТАЛИ электрические г/п 0,5 - 10 т.
- ТАЛИ ручные г/п 1; 3,2 т.
- КРАН-БАЛКИ г/п 1 - 10 т.
- КРАНЫ КОЗЛОВЫЕ
- НАСОСЫ промышленные
- ВЕНТИЛЯТОРЫ промышленные
- ПАРКЕТНЫЕ ЛИНИИ
- ЗЕРНОДРОБИЛКИ
- ПИЛОРАМЫ УЛ-63

Киев-254053, ул. Кудрявская, 8-в.
Тел./ф. (044) 212-11-29
212-30-18

САМЫЙ КРУПНЫЙ СКЛАД
запасных частей к болгарским погрузчикам

- около **200** наименований з/ч по каталогам "БАЛКАНКАРА"
- а также авто- и электропогрузчики:
  - ДВ 1788, ДВ 1792 (г/п 3т и 3,5 т)
  - ЕВ 818.56 (г/п - 1т., 3-х стор. обраб. груза)
- электротельферы г/п 0,5 - 5 т
- тележки гидравлические (2 т)
- Ремонт авто- и э/погрузчиков
- Покупаем списанные а/погрузчики

Филиал в г. ТЕРНОПОЛЕ (03522 2-52-59)

348017, Луганск, ул. Цимлянская, 2
Факс: (0642) 54-03-45 Телекс: 118028 START UX
Тел.: 54-70-72, 54-01-02, 54-00-71

- ☑ Электролит
- ☑ Аккумуляторы
- ☑ Тяговые батареи
- ☑ Лампы ЛД-40 Вт, ДРЛ-250 Вт
- ☑ Телефонные аппараты

предлагает предприятие «Электронтехсервис» со склада в г. Желтые Воды Днепропетровской области.
Факс (05652) 2-76-47. Тел.: (05652) 2-79-74, 3-28-36. Телетайп: 349695 РОТОР, 349696 РОТОР.

Автомобільні
ТЕНТИ
Виготовлення, ремонт.
м. Київ, 296-19-65.

Реклама в газеті «Голос України». Телефон 441-89-34, факс 449-85-62.

ПРОИЗВОДСТВЕННО-ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИЙ ЦЕНТР А. О. «КРЕМЕНЧУГНЕФТЕОРГСИНТЕЗ»
постоянно реализует индустриальные масла: И-20А, 30-А, 40-А, 50А.
Телефоны для справок (05366) 4-01-84, 2-89-56, 4-15-72.
Факс (05366) 4-50-68.

ИНФОРМАЦИЯ О ЧЕТВЕРТОМ ВЫПУСКЕ ПРОСТЫХ ИМЕННЫХ АКЦИЙ

АБ «ДОНУГЛЕКОМБАНК»

1. ХАРАКТЕРИСТИКА ЭМИТЕНТА

Акционерный банк «Донуглекомбанк» — это универсальное кредитно-финансовое учреждение в форме акционерного общества открытого типа.

Адрес банка: 340000, Украина, Донецк, ул. Артема, 63.

Учредителями АБ «Донуглекомбанк» выступают:

1. Министерство финансов Украины;
2. Донецкая региональная товарно-сырьевая и топливная биржа «ЮГ»;
3. Торговый дом «Радуга»;
4. ООО «Кранц-Колорит»;
5. СМП «Красма»;
6. Спортивный клуб С. Бубки;
7. ООО «Межрегиональный бизнес-центр Донецк»;
8. ПО «Донецкуголь»;
9. АО ОТ «Буран».

На момент принятия решения о четвертом выпуске простых именных акций «Донуглекомбанк» имеет зарегистрированный уставный фонд в размере 142 000 000 000 (сто сорок два миллиарда) крб.

В результате проведенных первой, второй и третьей эмиссии акций АБ «Донуглекомбанк» было выпущено 1 420 000 акций на общую сумму 142 000 000 000 (сто сорок два миллиарда) крб., в том числе:

— простых именных — 1412562 шт.

— привилегированных именных — 7438 шт.

В результате первой эмиссии было выпущено:

простых именных — 23000 шт.

привилегированных именных — 2000 шт.

Всего на сумму: 2 500 000 000 (два миллиарда пятьсот миллионов) крб. Свидетельство о регистрации первой эмиссии было выдано Министерством финансов Украины 10.02.94, ценным бумагам присвоен регистрационный №55/1/94.

В результате второй эмиссии было выпущено:

— простых именных — 146562 шт.

— привилегированных именных — 5438 шт.

Всего на сумму: 15 200 000 000 (пятнадцать миллиардов двести миллионов) крб.

Свидетельство о регистрации второй эмиссии было выдано Министерством финансов Украины 20.05.94 г., ценным бумагам присвоен регистрационный номер 198/1/94.

В результате третьей эмиссии было выпущено:

простых именных — 1243000 шт.

Всего на сумму: 124 300 000 000 (сто двадцать четыре миллиарда триста миллионов) крб.

2. ДАННЫЕ ОБ ЭМИССИИ АКЦИЙ

Правление банка (протоколом от 16.10.1995 г.) приняло решение об увеличении уставного фонда АБ «Донуглекомбанк» до 180 000 000 000 (сто восемьдесят миллиардов) карбованцев.

Общая сумма четвертого выпуска акций банка определена в размере 38 000 000 000 (тридцать восемь миллиардов) крб. Банк выпустит простые именные акции общим количеством 380 000 (триста восемьдесят тысяч) штук номинальной стоимостью 100 000 (сто тысяч) карбованцев каждая.

Форма выпуска акций — безналичная. Эмиссия акций оформляется сертификатами акций. В четвертую эмиссию будут выпущены акции серии А-4, номера 000001 — 380000.

Цель выпуска акций — увеличение объема активных операций и расширение сети филиалов. Финансовые ресурсы, полученные в результате эмиссий акций, будут использованы для увеличения объема активных операций банка, вкладов в самые эффективные и надежные финансовые проекты, в том числе долгосрочные, инвестиционные и наиболее ликвидные ценные бумаги.

Подписчиками акции этого выпуска могут быть юридические и физические лица, кроме лиц, указанных в ст. 2 Закона Украины «О предпринимательстве».

Акционеры АБ «Донуглекомбанк», владеющие акциями банка первой, второй и третьей эмиссии, имеют приоритетное право на приобретение акций четвертой эмиссии по номинальной стоимости.

В случае отказа в регистрации четвертой эмиссии акций лицам, подписавшимся на них, возвращаются внесенные ими суммы не позднее чем через 30 дней.

Оплата акций осуществляется как в полную стоимость в момент их приобретения, так и на тридцать процентов от номинальной стоимости.

Начальные взносы вносятся на счет № 90010830 в Донуглекомбанке МФО 334895.

После полной оплаты акций покупателю выдается свидетельство на общую сумму приобретенных акций, заверенное подписями и печатью банка, которое затем обменивается на сертификат акций.

Акционеры имеют право участвовать в управлении банком лично, или через своих полномочных представителей. Право на участие в голосовании дает количество из 10 акций. Принцип голосования 1 акция — 1 голос.

Увеличение уставного фонда возможно, если все ранее выпущенные акции, полностью оплачены по стоимости не ниже номинальной.

Увеличение уставного фонда осуществляется посредством выпуска новых акций банка или увеличения номинальной стоимости акций. Увеличение уставного фонда банка не более чем на 1/3 может быть осуществлено по решению правления банка, в противном случае решение об увеличении уставного фонда принимает общее собрание акционеров.

Решение об уменьшении уставного фонда банка принимается в том же порядке, что и решение об увеличении его уставного фонда. Уменьшение уставного фонда осуществляется посредством уменьшения номинальной стоимости акций или уменьшения количества акций путем выкупа части акций у их владельцев с целью аннулирования этих акций.

Срок подписки на акции:

начало: 18 декабря 1995 г.

окончание: 18 января 1996 г.

Размер дивидендов по простым именным акциям устанавливается общим собранием акционеров по результатам отчетного периода.

Факторы риска:

— инфляционный риск;

— риск законодательных изменений;

— политический риск;

— экономический риск.

Дивиденды по акциям выплачиваются два раза в год в течение одного месяца, исходя из результатов деятельности банка за отчетный период.

Дивиденды выплачиваются чеком, перечислением на банковский счет акционера, почтовым переводом или наличными в кассе АБ Донуглекомбанка в национальной денежной единице Украины. Дивиденды выплачиваются по адресу: 340000, Донецк, ул. Артема, 63.

3. ОРГАНИЗАЦИЯ РАЗМЕЩЕНИЯ АКЦИЙ

Подписку на акции АБ «Донуглекомбанк» можно осуществить по адресу: 340000, Донецк, ул. Артема, 63. Контактный телефон (0622) 90-88-01. Отдел ценных бумаг.

Інформація про четвертий випуск акцій

відкритого акціонерного товариства

«Страхова компанія «Алькона»

1. Характеристика емітента

Відкрите акціонерне товариство «Страхова компанія «Алькона» (СК «Алькона») є правонаступником товариства з обмеженою відповідальністю «Страхова компанія «Скайд-Н».

У відповідності з рішеннями загальних зборів засновників (протоколи № 2 від 22 жовтня 1992 року та № 4 від 15 квітня 1993 року) товариство з обмеженою відповідальністю «Страхова компанія «Скайд-Н» була послідовно реорганізована спочатку в товариство з обмеженою відповідальністю «Страхова компанія «Алькона», а потім в акціонерне товариство закритого виду «Страхова компанія «Алькона» і перереєстроване розпорядженнями представника Президента України у Вишгородському районі Київської області відповідно до № 305 від 3 грудня 1992 року і № 190 від 15 червня 1993 року.

28 лютого 1994 року СК «Алькона» рішенням загальних зборів засновників була реорганізована у відкрите акціонерне товариство (протокол № 2) і перереєстрована Старокиївською районною державною адміністрацією м. Києва (розпорядження № 234 від 29.06.1994 р.)

Місцезнаходження компанії: Україна, 252033, м. Київ-33, вул. Микільсько-Ботанічна, 7/9. Тел./факс (044) 244-33-66.

Розрахунковий рахунок 467712 в АБ «Зевс» в м. Києві, МФО 322603, ЗКПО 22868348.

Вищим органом управління товариством є загальні збори акціонерів. Правління є виконавчим органом, що здійснює керівництво поточною діяльністю товариства.

Керівні посадові особи компанії:

1. Президент — Ананко Євген Павлович, освіта вища, економіст за фахом, виробничий стаж 19 років.
2. Фінансовий директор — Бойко Борис Іванович, освіта вища, економіст за фахом, виробничий стаж 14 років.
3. Головний бухгалтер — Чаплинська Світлана Михайлівна, економіст за фахом, освіта вища, виробничий стаж 25 років.

Станом на 1 листопада 1995 року кількість службовців СК «Алькона» становила 60 чоловік.

На момент випуску акцій товариство не має простроченої заборгованості кредиторам і за платежами до бюджету.

На момент прийняття рішення про випуск акцій СК «Алькона» має цілком сплачений статутний фонд у розмірі 5 000 000 000 карбованців. Статутний фонд сформовано в результаті проведення трьох емісій відповідно на 16 500 000 (шістнадцять мільйонів п'ятсот тисяч) карбованців, 77 000 000 (сімдесят сім мільйонів) карбованців і 5 000 000 000 (п'ять мільярдів) карбованців. При цьому всі акції попередньої емісії підлягали обміну на акції нової емісії. Таким чином, загалом випущено 50 000 (п'ятдесят тисяч) акцій номінальною вартістю 100 000 (сто тисяч) карбованців кожна, в тому числі 27670 (двадцять сім тисяч шістсот сімдесят) простих іменних акцій і 22330 (двадцять дві тисячі триста тридцять) простих акцій на пред'явника. Акції мають номери 00001-50000 серії Б. Випуск акцій третьої емісії зареєстровано Міністерством фінансів України за номером 471/1/94, про що видано свідоцтво 29 листопада 1994 року.

2. Опис діяльності

Предметом діяльності товариства є надання страхових послуг фізичним та юридичним особам у відповідності з ліцензіями Комітету у справах нагляду за страховою діяльністю №№ 162/144 від 5 січня 1994 року, 162/144-1 від 1 серпня 1994 року, 162/144-2 від 9 серпня 1994 року, 162/144-1 від 5 вересня 1994 року, 162/144-3 від 3 липня 1995 року, 162/144-4 від 16 жовтня 1995 року.

За час свого існування компанія надала послуги більш як 30 тисячам страхувальників.

СК «Алькона» має чотири філії на території України.

3. Дані про емісію акцій

Відповідно до рішення загальних зборів акціонерів (протокол № 5 від 21 листопада 1995 року, кількість присутніх — 75,76% голосів, голосувало «за» — 75, 76%) про збільшення статутного фонду страхової компанії до 15000000000 карбованців товариство оголошує передплату на акції четвертого випуску.

Мета випуску акцій — розширення можливостей товариства у сфері страхування, перестрахування, інвестування та забезпечення ліквідності балансу.

Всього випускається 100 000 іменних акцій. Номінальна вартість однієї акції 100 тис. крб.

Строк передплати на акції — з 25 грудня 1995 року по 30 грудня 1995 року.

Всі акції четвертої емісії розповсюджуються серед акціонерів товариства за умови 100% їх оплати. Реалізація акцій оформлюється договором купівлі-продажу з обов'язковою реєстрацією в книзі реєстрації акцій товариства.

Акції реалізуються за їх номінальною вартістю. Кошти вносяться до каси компанії за її місцезнаходженням (Україна, 252033, м. Київ-33, вул. Микільсько-Ботанічна, 7/9), або переводяться на розрахунковий рахунок.

Емісія акцій проводиться серією В під номерами 50001 - 150 000.

Після повної оплати акціонер отримує сертифікат акцій на загальну кількість придбаних ним акцій.

У разі перевищення рівня передплати провадиться повернення у двотижневий строк сум, що перевищили запланований обсяг емісії.

У разі недосягнення рівня передплати оплачений статутний фонд збільшується на фактичний обсяг передплати.

Акціонери мають право:

— участі в загальних зборах акціонерів особисто або через представників;

— участі у розподілі прибутку товариства і отримання дивідендів;

— голосувати на загальних зборах за принципом: одна акція — один голос;

— одержувати інформацію про діяльність страхової компанії;

— у першочерговому порядку користуватися послугами, що їх надає страхова компанія.

Нарахування дивідендів здійснюється відповідно до чинного законодавства за рахунок прибутку товариства, що залишається в його розпорядженні після сплати податків, у розмірах і в строки, що визначаються загальними зборами акціонерів.

Періодичність виплати дивідендів визначають загальні збори акціонерів. Виплата дивідендів відбувається шляхом переведення коштів на вказані акціонерами рахунки або через касу страхової компанії за її місцезнаходженням.

4. Фактори ризику

Приймаючи рішення про придбання акцій акціонерного товариства «Страхова компанія «Алькона», потрібно враховувати такі фактори ризику, як нестабільність фінансового ринку України, неузгодженість відповідних законодавчих і підзаконних актів та можливість прийняття в майбутньому законодавчих актів, що погіршують умови здійснення статутної діяльності товариства.

У номер

● *Суми*

На торф одна надія

Високі ціни на завізне кам'яне вугілля спонукають розвивати власну базу енергоносіїв. Здавна традиційним видом палива у поліських районах Сумщини був торф. Ось і цього року вироблено понад 30 тис. тонн брикетованого і шматкового торфу. Але навіть за солідного дотування галузі з обласного бюджету підприємства працюють не на повну потужність. Через низькі доходи населення частина продукції, одна тонна якої, до речі, коштує втричі менше, ніж вугілля, залишається нереалізованою на складах.

● *Луганськ*

Диво-машина замість гірників

До серійного випуску гідрофікованого вуглевидобувного комплексу АСК приступили на Свердловському машинобудівному заводі. Комплекс має дистанційне управління і тому присутність гірників у вибої зовсім не потрібна. Розробили нову диво-машину вчені донбаських інститутів «Донгідровуглемаш» та «Автоматгірмаш». А на черзі — серійний випуск модернізованого комплексу КМ-87, який пройшов випробування на виробничому об'єднанні «Краснодонвугілля». Цей комплекс працює у лаві за заданою програмою із застосуванням інфрачервоного випромінювання. КМ-87 зацікавив гірничих промисловців з багатьох країн. Першими ліцензію на його виготовлення купили англійці.

● *Одеса*

Адресна картопля

Мер Одеси Едуард Гурвіц видав розпорядження «Про надання адресної продуктової та речової допомоги малозабезпеченим громадянам міста», на реалізацію якого з резервного фонду міського бюджету виділено 35 мільярдів карбованців. На ці кошти буде придбано кількасот тонн картоплі, а також одяг, взуття, постільну білизну, мийні засоби. Все це надійде за конкретними адресами, визначеними міським Центром соціальної допомоги, — пенсіонерам, інвалідам, багатодітним сім'ям.

● *Запоріжжя*

І блок зупинено, і енергосистему від'єднано

4 грудня перший енергоблок Запорізької атомної станції через незначне протікання в гермооболонці автономного контура головного циркуляційного насоса зупинено для ремонту. Після відключення насоса протікання припинилось.

Через шість діб перший енергоблок планують знову підключити до енергосистеми України, яку, за повідомленням керівника інформцентру ЗАЕС Олега Ощеки, через неплатежі за електроенергію, що надходить з російської енергосистеми, від'єднали від енергосистеми Росії. Це призвело до зниження частоти в енергосистемі України. А тому не виключено додаткових, без попереджень, відключень споживачів електроенергії.

Премія... на колесах

Дирекція акціонерного товариства «Дубнівський цукровий завод» преміювала птахорадгосп «Крупецький» (директор Володимир Варфалюк) Радивилівського району автомобілем ГАЗ-3102 «Волга». Цінний подарунок господарству вручено за те, що тамтешні буряківники виростили найвищий в області врожай — по 417 центнерів солодких коренів на кожному гектарі, а також за добрі партнерські стосунки, що склались у переробників з селянами.

Сергій МЕЛЬНИЧУК.

Рівненська область.

Кінь — не краще за машину. А значно краще

Чи то енергетична криза дає себе взнаки, чи демократизація дійшла і колгоспної конюшні, але дедалі частіше на сільських шляхах зустрічаєш воза, бричку, фуру, гарбу, полудрабок, бестарку — назва транспорту залежить від призначення та від місцевості. За надійністю такому транспорту немає заміни. Кінь потягне воза з вантажем і непролазним болотом, і лісовою просікою, і на гірському путівці. Йому не треба пального, мастила й запчастин — вчасно нагодуй, напій та дай відпочити — він тобі віддячить невтомною працею.

Про необхідність коней свідчить і те, що не тільки у західних регіонах, де їх чомусь збереглося більше (може, через те, що сюди пізніше прийшла повальна колективізація?), а й у східних та південних тепер без цієї сумирної і витривалої тварини вже не обходяться, тримають їх у господарствах по кілька десятків. Все частіше кінь з'являється на приватній сільській садибі.

На цьому знімку — власник коня Микола Кікінев з Луганщини, але схожу картину ви могли б побачити і на Львівщині чи Тернопільщині, і на Запоріжжі чи Полтавщині, і на сільських вулицях під Києвом. Що ж: кінь тягне — коню дорогу!

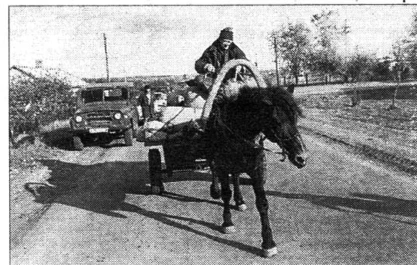

Фото Вадима ЛІСНОГО. (Укрінформ).

Вітчизняний стиль

З наукою дружити — добробуту зажити

Колектив Волинської державної сільськогосподарської дослідної станції невеликий — 145 чоловік. Трудиться тут 55 наукових працівників, з яких 14 — кандидати наук. У цьому році в господарствах області науковцями станції впроваджено 25 наукових розробок. Основні з них — енергозберігаюча система обробітку грунту, його удобрення, технології вирощування зернових, цукрових буряків, льону, картоплі, ведення м'ясного скотарства, виробництво молока тощо. Що практично вже зроблено, яка результативність наукових розробок? Про це розповідає директор сільськогосподарської станції Василь Битов.

— Найважливіше для нас — виробництво елітного насіння зернових, картоплі, льону та багаторічних трав. Селекціонерами дослідної станції створено нові сорти озимого жита «паллада», врожайністю 55—66 центнерів з гектара, а також жовтого кормового люпину «волинський» та «прип'ятський». Висівали ми його на площі більш як 10 тисяч гектарів. Одержали зеленої маси з гектара 550—600 центнерів, а зерна — 30—33 центнери. В господарства Волині передано новий сорт ячменю «карат», врожайністю понад 70 центнерів з гектара. Всього ж у цьому році сільськогосподарським підприємствам області продано більш як 700 тонн елітного насіння озимих культур. Ще й державі продали тисячу тонн продовольчого зерна. Та попри все нас найдужче хвилює виробництво картоплі. Тривожить, що з року в рік під неї скорочують площі. Але розв'язати це важливе завдання неможливо без належної організації сортопоновлення і сортозаміни. Для цього наша дослідна станція має вдосталь елітного й високорепродукційного садивного матеріалу районованих і ще не випробуваних у масовому виробництві, але перспективних сортів. Так, під урожай наступного року ми маємо намір передати господарствам Волині більш як 100 тонн насіння бульби. Йдучи назустріч неплатоспроможним господарствам, ми обмінюємо елітне насіння на фуражне зерно. Адже Волинь повинна бути з картоплею.

Досвід

Хто не ризикує — прибутку не має

Увійшовши до цього невеликого продовольчого магазину, недавно відкритого в Луганську, я згадав... Михайла Горбачова. Одного разу він емоційно повідав світові, чому вирішив узятися за перебудову. Генсека вразили відвідини американського супермаркета з величезним асортиментом продовольчих товарів: «Я зрозумів, що втратили наші люди...»

Утім, усе по черзі. Бо коли Михайло Сергійович оглядав маркет за океаном, у нас магазинів з таким асортиментом не могло бути.

Згаданий магазин у Луганську — останній із сорока двох так званих «дубравінських» магазинів, які розташовані по всій області.

А розпочалася дубравінська ковбасна «експансія» в серпні 1992 року. Тоді на конференції трудового колективу Краснолуцького м'ясокомбінату було вирішено вийти зі складу обласного об'єднання «Луганськм'ясопром» і господарювати самостійно. Пропозицію про це вніс директор підприємства Іван Дубравін.

Він усе продумав. Врахував ризик, на який іде, врахував тиск на нього з боку обласного начальства. Але не міг інакше вчинити, бо бачив: без змін попереду — катастрофа.

Так на базі м'ясокомбінату народилася акціонерна асоціація «Красный Луч». До неї поступово увійшли два десятки колгоспів і радгоспів області.

Чим привабила асоціація? Перш за все, договірною основою між переробником і товаровиробником. «Красний Луч» гарантує господарствам негайну оплату за одержане м'ясо і те, що саме власним транспортом вивезе худобу. Неплатежів не буває. А це ж найболючіше питання і для м'ясокомбінатів, і для колгоспів чи радгоспів. «Красний Луч» розв'язав його відкриттям мережі фірмових магазинів. Виручка з них через вісімнадцять годин потрапляє на рахунок асоціації.

Ось думки членів асоціації.

Григорій БОГДАНОВ, директор радгоспу «Мирний» Марківського району:

— Асоціація — це і спонсор, і своєрідний банк. Нашому господарству вона виділила 150 тонн дизельного палива, допомогла придбати зернозбиральний комбайн, запчастини, бере участь у газифікації сіл. У наших магазинах останніми роками зовсім припинився продаж ковбаси. Тепер її тут удосталь різних сортів, дешевшої, ніж у державній торгівлі.

Петро КАЛІНІН, голова колгоспу «Правда» Старобільського району:

— Раніше, щоб одержати щось вкрай потрібне для підтримання життєдіяльності господарства, ми вимушені були йти на кабальні бартери з державними чи комерційними структурами. Тепер це відпало. Хочемо — одержуємо від асоціації гроші за вироблене м'ясо й самі купуємо що треба, а хочемо — здамо свою продукцію їй же за бартером. При цьому, наприклад, за 100 тонн м'яса асоціація нам видасть 250 тонн пального.

Виробляти м'ясо господарствам — членам асоціації — стало дуже вигідно: немає проблем, гроші повертаються негайно. Ось тому й домігся «Красный Луч» таких результатів: з початку року м'ясокомбінат виробив м'яса й м'ясопродуктів більше, ніж шість комбінатів об'єднання «Луганськм'ясопром»!

Ясна річ, в «Красному Лучі» не буває затримок заробітної плати. **Тут є чудова їдальня, оздоровчий пункт, база відпочинку в Криму. Члени асоціації одержують солідні премії. Так, наприклад, Григорію Богданову вручено автомобіль «ВАЗ-21061» за те, що очолюваний ним радгосп «Мирний» Марківського району значно перевиконав договір з поставок м'яса. Автомобілі, грошові премії одержують й інші члени асоціації, товаровиробники. На черговому засіданні ради асоціації було прийнято й таке рішення: керівники господарств, що входять до її складу, після виходу на пенсію одержуватимуть ще одну пенсію, додатково — від самої асоціації!**

Що ж, коли тили надійні, тоді хочеться йти вперед.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Перший заст. головного редактора А. ГОРЛОВ.
Редколегія: С. ПРАВДЕНКО (головний редактор), О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
♦ Рукописів не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 367820.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311231.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.